

**Załącznik do uchwały
Nr II/66/527/06
Rady Powiatu Ciechanowskiego
z dnia 25 września 2006 r.**

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE CIECHANOWSKIM
NA LATA 2006 - 2016**

CIECHANÓW, LIPIEC 2006

SPIS TREŚCI

Wstęp.

Część I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU CIECHANOWSKIEGO, Z UWZGLĘDNIENIEM SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ, NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, BEZROBOCIA ORAZ POMOCY SPOŁECZNEJ.

1. Struktura mieszkańców powiatu według płci oraz ruch naturalny i wędrowny ludności.
2. Struktura mieszkańców powiatu według wieku.
3. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej.
4. Gospodarstwa domowe i rodziny.
5. Osoby niepełnosprawne wśród mieszkańców powiatu ciechanowskiego.
6. Bezrobocie i rynek pracy w powiecie ciechanowskim.
7. Ogólna charakterystyka pomocy społecznej w powiecie ciechanowskim.

Część II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM.

1. Charakterystyka klientów pomocy społecznej – najważniejsze problemy.

- 1.1. Ubóstwo.
- 1.2. Bezrobocie i rynek pracy.
- 1.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.
- 1.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- 1.5. Sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych.
- 1.6. Sytuacja ludzi starszych
- 1.7. Alkoholizm i narkomania
- 1.8. Przemoc w rodzinie.
- 1.9. Bezdomność
- 1.10. Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

2. Zadania powiatu z obszaru pomocy społecznej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

- 2.1. Domy pomocy społecznej i ośrodki wsparcia
 - 2.1.1. Dom Pomocy Społecznej „Kombatant”
 - 2.1.2. Dom Pomocy Społecznej Krucza 32
 - 2.1.3. Ośrodek Wsparcia pn. Ośrodek Opiekuńczy-Mieszkania Chronione
- 2.2. Opieka nad dzieckiem poza rodziną naturalną
 - 2.2.1. Rodziny zastępcze
 - 2.2.2. Placówka opiekuńczo-wychowawcza
 - 2.2.3. Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy
- 2.3. Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych
- 2.4. Orzekanie o niepełnosprawności
- 2.5. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

3. Kadra pomocy społecznej w powiecie ciechanowskim.

4. Organizacje pozarządowe.

Część III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM

1. Wizja i główne cele strategiczne.

2. Działania podejmowane w powiecie w latach 2006-2016 w celu rozwiązywania problemów, łagodzenia skutków poszczególnych problemów.

- 2.1. Wielokierunkowy system wspierania rodziny w kryzysie.
- 2.2. Zintegrowany i kompleksowy system wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- 2.3. Organizacje pozarządowe partnerem w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- 2.4. Aktywizacja środowiska seniorów.
- 2.5. Rozwijanie i doskonalenie metod współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z instytucjami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów społecznych.
- 2.6. Promowanie działań pomocowych, uświadamianie problemów społecznych ogółowi społeczeństwa oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej.

Zakończenie i wnioski.

Załączniki.

Materiał źródłowy

WSTĘP

Zgodnie z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Realizacja tego zadania w powiecie ciechanowskim przypisana została Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 – 2016 uwzględnia kierunki działania zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców powiatu, tworzenia mechanizmów ułatwiających zaspokajanie ich potrzeb, a także popierania pożądaných zmian społecznych.

Ma ona charakter przedsięwzięcia długofalowego i będzie stanowiła podstawę dla dalszej działalności powiatowych jednostek organizacyjnych oraz instytucji sektora rządowego i organizacji pozarządowych działających w powiecie ciechanowskim.

Strategia zawiera opis rozpoznanej sytuacji społecznej powiatu, problemy społeczne, stopień i sposoby zaspokojenia potrzeb, opis instytucji publicznych i organizacji pozarządowych wspomagających osoby i rodziny. Opracowanie opiera się na analizach, opracowaniach własnych oraz materiałach statystycznych. Strategia uwzględnia najważniejsze problemy społeczne w Powiecie, systematyzuje potrzeby w zakresie pomocy społecznej i rynku pracy, wyznacza cele strategiczne oraz programy do realizacji w perspektywie do 2016 roku. Jest spójna z celami rozwoju i zadaniami realizacyjnymi Strategii Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego, których realizacja doprowadzić ma do poprawy jakości życia mieszkańców m.in. poprzez zapewnienie dostosowanej do potrzeb pomocy społecznej.

Dla mieszkańców powiatu ciechanowskiego najważniejszymi problemami jest bezrobocie, nierozwinięty rynek pracy, ubóstwo, niepełnosprawność, zjawiska patologiczne, takie jak: alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość nieletnich, czy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wymienione zjawiska dotyczą wszystkich dziewięciu gmin powiatu i wymagają podejmowania doraźnych lub długoterminowych działań wielu instytucji. Zadania te mają charakter ponad gminny i powiat ma pełnić rolę uzupełniającą w zakresie zadań publicznych zwłaszcza usługowych, które przekraczają możliwości przeciętnej gminy.

Głównym celem tego opracowania jest dokonanie wstępnej diagnozy i ustalenie priorytetów działania. W związku z powyższym szerszej analizie podlegają będą działania z zakresu pomocy społecznej oraz te, które najbardziej rzutują na sytuacje wielu rodzin, tj. bezrobocie i rynek pracy.

Po opracowaniu poszczególnych obszarów problemowych, wyznaczając cele, proponowane działania i jednostki odpowiedzialne za ich realizację, materiał ten został skonsultowany z gminami powiatu ciechanowskiego. Konsultacje miały na celu wypracowanie konsensusu oraz ustalenie jednorodnego stanowiska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ciechanowskim powstała dzięki współpracy wielu osób i grup społecznych.

Założenia Strategii wychodzą naprzeciw potrzebom społecznym, ale jej realizacja będzie zależna od współpracy i zaangażowania wszystkich jednostek i instytucji działających na rzecz mieszkańców powiatu, między innymi samorządów gminnych i organizacji pozarządowych.

Założenia Strategii zakładają realizację jej planów do 2016 roku. Nie stanowią jednak zamkniętego dokumentu. Mogą się wciąż modyfikować pod wpływem zmieniających się warunków rzeczywistości i dopasowywać się do nich. Powinny kształtować się w taki sposób, aby w jak najszerszym zakresie pomagać mieszkańcom powiatu ciechanowskiego w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Strategia ta będzie miała istotne znaczenie dla wypracowania programów operacyjnych i podejmowanych działań ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć z zakresu pomocy społecznej, bezrobocia i rynku pracy, a także profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, których celem jest tworzenie warunków sprzyjających budowaniu sieci bezpieczeństwa socjalnego, poprawy dostępu do praw społecznych, przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Część I. Ogólna charakterystyka powiatu ciechanowskiego ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji demograficznej, bezrobocia oraz niepełnosprawności.

Powiat ciechanowski obejmuje 106,3 tys. ha, tj. 3,0% powierzchni województwa mazowieckiego. W jego skład wchodzi: Miasto Ciechanów i Miasto i Gmina Głinojeck oraz 8 gmin: Ciechanów, Głinojeck, Gołymín, Grudusk, Ojrzeń, Opinogóra, Regimin i Sońsk. Powiat zamieszkuje 91.153 osób (stan na dzień 31.12.2005 r.), co stanowi 1,8% ludności województwa. W związku z powyższym w Powiecie jest znacznie niższy wskaźnik gęstości zaludnienia – 86 na 1km², niż w województwie mazowieckim – 145. W miastach zamieszkuje 49.005 osób, tj. 53,8% ogółu mieszkańców, na wsi natomiast tylko 42.148 osób, tj. 46,2%.

Skuteczna realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych zależy przede wszystkim od rozpoznania sytuacji demograficznej oraz ustalenie zależności i powiązań tej sytuacji z polityką społeczną na terenie Powiatu. Dane demograficzne dotyczą przede wszystkim: liczby i struktury mieszkańców z uwagi na płeć i wiek, wskaźniki ruchu naturalnego i salda migracji, stanu zatrudnienia – dane roczne oraz liczby i struktury gospodarstw domowych i rodzin, a także liczby osób niepełnosprawnych – dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Aby obraz demograficzny powiatu był bardziej czytelny i skłaniał do lepszego zrozumienia procesów ludnościowych wybrane dane demograficzne przedstawiono w 5-letnim przedziale czasowym, tj. lata 2001 – 2005 oraz na tle województwa mazowieckiego.

1. Struktura mieszkańców powiatu według płci.

Wśród mieszkańców powiatu dominują kobiety – 46.477 (stan na 31.12.2005 r.), co stanowi 51,0% ogółu, podczas gdy mężczyźni jest 44.676, co stanowi 49%. Znajduje to odzwierciedlenie w tzw. współczynniku feminizacji, który w powiecie wynosi 104 kobiety na 100 mężczyzn, podczas gdy w województwie jest wyższy i kształtuje się na poziomie – 108. Współczynnik ten utrzymuje się na niezmiennym poziomie od 2002 r., co ilustruje poniższa tabela.

Tabela Nr 1. Liczba i struktura mieszkańców według płci w latach 2001 – 2005.

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005
Ludność ogółem	93.921	91.824	91.939	91.666	91.153
Mężczyźni	46.427	45.059	45.110	44.940	44.676
Kobiety	47.494	46.765	46.829	46.726	46.477
Wf	102	104	104	104	104

Ze strukturą ludności według płci wiąże się tzw. ruch naturalny i wędrownikowy ludności
Tabela Nr 2. Ruch naturalny ludności w powiecie ciechanowskim w latach 2001 – 2005.

Lata	Małżeństwa		Urodzenia		Zgony		Przyrost natur.	
	Ogółem	wskaźnik na 1000	Ogółem	Wskaźnik na 1000	Ogółem	Wskaźnik na 1000	Ogółem	Wskaźnik na 1000
2001	521	5,5	948	10,0	871	9,2	+ 77	0,8
2002	499	5,4	970	10,5	875	9,5	+95	1,0
2003	524	5,7	950	10,3	831	9,0	+119	1,3
2004	497	5,4	856	9,3	867	9,4	- 11	- 0,1
2005	512	5,6	864	9,4	927	10,1	-63	- 0,7

Tabela Nr 3. Ruch wędrownikowy ludności w powiecie ciechanowskim w latach 2001 – 2005

Lata	Napływ*	Odływ*	Saldo migracji	Wskaźnik w powiecie	Wskaźnik w woj. mazowieckim
2001	819	944	- 125	- 1,3	+ 1,9
2002	957	1.135	- 178	- 1,9	+ 2,4
2003	1.056	1.192	- 136	- 1,5	+ 2,7
2004	1.084	1.225	- 141	- 1,5	+ 2,8
2005	997	1.326	- 329	- 3,6	+ 2,9

* Migracje wewnętrzne

Z powyższych zestawień wynika, iż powiat ciechanowski w latach 2001- 2005 należał do obszarów tzw. odpływowych, ponieważ saldo migracji jest ujemne, tj. więcej osób z niego migruje niż przybywa. Dodatkowo niewielki przyrost naturalny w latach 2001 – 2003 oraz ujemny w latach 2004 – 2005 powoduje jest liczba jego mieszkańców zmniejsza się. W omawianym okresie nastąpił spadek liczby mieszkańców z 93.921 w 2001 r. do 91.153 w 2005 r., tj. o 2.768 osób.

W związku z powyższym nie sprawdza się prognoza ludności dla Powiatu na lata 1999 – 2030 opracowana przez Departament Badań Demograficznych GUS z 2000 r., która przewidywała ciągły wzrost liczby mieszkańców do 2020. W nowszej diagnozie, opracowanej w 2004 r. nie uwzględniono prognozy dla powiatów, a jedynie dla województw, trudno więc się do niej odnieść. Można liczyć się jednak z dalszym spadkiem liczby mieszkańców Powiatu, jeżeli nadal będzie utrzymywał się mały przyrost naturalny i ujemne saldo migracji.

2. Struktura mieszkańców powiatu według wieku.

Tabela Nr 4.

Liczba i struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2001 - 2005.

Lata	Ludność ogółem	Wiek					
		Przedprodukcyjny		Produkcyjny		Poprodukcyjny	
		Liczba	Udział	Liczba	Udział	Liczba	Udział
2001	93.921	24.084	25,6	56.866	60,6	12.971	13,8
2002	91.824	23.061	25,1	55.703	60,7	13.060	14,2
2003	91.939	22.382	24,3	56.432	61,4	13.125	14,3
2004	91.666	21.597	23,6	56.925	62,1	13.144	14,3
2005	91.153	20.643	22,7	57.433	63,0	13.077	14,3

Z danych wynika, że wśród mieszkańców powiatu ciechanowskiego dominującą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Ich liczba, podobnie jak w całym, województwie powoli, ale systematycznie wzrasta, z 60,6% ogółu mieszkańców w 2001 r. (w woj. 61,4%) do 63,0% w 2005 r. (w woj. 63,5%).

Dane wskazują również na niepokojące zjawisko zmniejszania się odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, z 25,6% w 2001 r. (w woj. 22,0%) do 22,7% w 2005 r. (w woj. 19,7%). W liczbach spadek ten wynosi aż 3.441 osób. Jest to związane z zmniejszającą się liczbą urodzeń, a tym samym coraz mniejszym lub ujemnym w ostatnich dwóch latach przyrostem naturalnym.

Niekorzystny jest również powolny ale systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, z 13,8% w 2001 r. (w woj. 16,6%) do 14,3% w 2005 r. (w woj. 16,8%). Powoduje to starzenie się społeczeństwa Powiatu i rodzi określone potrzeby szczególnie w zakresie zapewnienia usług opiekuńczych.

Należy stwierdzić również, że malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym może spowodować ograniczenie zabezpieczenia emerytalnego dla zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Już aktualnie niższy w powiecie, niż w województwie mazowieckim, wskaźnik osób w wieku produkcyjnym, powoduje wyższe obciążenie tej grupy, osobami z tzw. grupy nieprodukcyjnej, tj. osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. W ostatnich latach obserwuje się wyrównywanie tego wskaźnika, w powiecie i województwie, co ilustruje poniższa tabela.

Tabela Nr 5.

Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2001 – 2005 (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)

Lata	Wiek		Wskaźnik obciążenia demograficznego	
	nieprodukcyjny	produkcyjny	Powiat	Województwo
2001	37.055	56.866	65	63
2002	36.121	55.703	65	61
2003	35.507	56.432	63	60
2004	34.741	56.925	61	58
2005	33.720	57.433	59	58

3. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej wg NSP 2002 r.

Na sytuację społeczną poza strukturą wpływa również aktywność ekonomiczna ludności. Dane dotyczące tej aktywności, zarówno mieszkańców powiatu, jak i województwa uzyskano podczas Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 r. i ilustruje je poniższa tabela.

Tabela Nr 6.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2002 r.

Wyszczególnienie	Powiat		Województwo	
	Liczba	Udział w % do ludności ogółem	Liczba*	Udział w % do ludności ogółem
Ludność w wieku 15 lat i więcej	73.259	79,8	4.244.752	82,8
Aktywni zawodowo	42.604	46,4	2.386.300	46,6
- pracujący	33.418	36,4	1.970.300	38,5
- bezrobotni	9.186	10,0	416.000	8,1
Bierni zawodowo	30.186	32,9	1.707.900	33,3
Nieustalony status na rynku pracy	469	0,5	150.552	2,9
Współczynnik aktywności zawodowej	58,5		58,3	
Współczynnik zatrudnienia	45,9		48,1	
Stopa bezrobocia	21,6		17,4	

* ludność w woj. podano w pełnych setkach

Z powyższego zestawienia wynika, że aktywność ekonomiczna ludności powiatu wynosiła 46,4% i była nieznacznie niższa, niż w województwie. Niekorzystnym zjawiskiem był także wysoki udział bezrobotnych – 10,0% ogółu mieszkańców w wieku 15 lat i więcej (w woj. 8,1%) oraz znacznie wyższa stopa bezrobocia – 21,6% (w woj. 17,4%). Miało to decydujący wpływ na kondycję finansową wielu rodzin i gospodarstw domowych w powiecie i rodziło skutki, szczególnie w zakresie udzielanych świadczeń z pomocy społecznej.

4. Gospodarstwa domowe i rodziny wg NSP 2002 r.

Istotne znaczenie dla polityki społecznej ma również struktura gospodarstw domowych i rodzin. Według NSP w 2002 r. na terenie powiatu było 29.641 gospodarstw domowych, w których żyło 90.861 osób. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym była wyższa niż w województwie i wynosiła 3,07 (w woj. 2,64 osób), w tym: w miastach 2,43; podczas gdy na wsi 3,14. Wyższa liczba osób w gospodarstwach wiejskich wiąże się z faktem, iż gospodarstwa te częściej są wielorodzinne niż miejskie.

Ogółem w powiecie było 25.315 gospodarstw domowych rodzinnych, tj. 85,4% ogółu gospodarstw (w woj. 70,0%), w tym:

- gospodarstw jednorodzinnych – 22.141, tj. 87,5% tych gospodarstw (w woj. 5,2%);
- gospodarstw dwurodzinnych – 3.018, tj. 11,9% tych gospodarstw (w woj. 4,6%);
- trzy i więcej rodzinnych – 158, tj. 0,6% tych gospodarstw (w woj. 0,2%);

oraz 4.324 tzw. gospodarstw nierodzinnych, co stanowi 14,6% (w woj. 30,3%).

Wśród wyżej wymienionych 25.315 rodzin, było:

- 20.650 małżeństw, tj. 81,6% ogółu rodzin (w woj. 77,1%);
- 300 związków partnerskich, tj. 1,2% ogółu rodzin (w woj. 2,0%);
- 3.955 matek z dziećmi, tj. 15,6 % ogółu rodzin (w woj. 18,5%);
- 410 ojców z dziećmi, tj. 1,6% ogółu rodzin (w woj. 2,4%).

Wśród rodzin dominowały rodziny z dziećmi, których było 19.544, co stanowi 77,2% ogółu (w woj. 75,0%). Rodziny te można dodatkowo podzielić na rodziny bez dzieci do lat 24, których było 4.320, tj. 22,1% (w woj. 25,6%).

Rodzin z dziećmi do lat 24 było 15.224, tj. 77,9% (w woj. 74,4%). Wśród nich były rodziny:

- z 1 dzieckiem - 6570, tj. 43,2% ogółu tych rodzin (w woj. 48,4%)
- z 2 dzieci - 5770, tj. 37,8% ogółu tych rodzin (w woj. 36,2%)
- z 3 dzieci - 2.079, tj. 13,7% ogółu tych rodzin (w woj. 11,0%)
- z 4 dzieci - 565, tj. 3,7% ogółu tych rodzin (w woj. 3,0%)
- z 5 i więcej dzieci - 240, tj. 1,6% ogółu tych rodzin (w woj. 1,4%)

Przeciętna liczba dzieci w rodzinach wynosiła - 1,84 i była wyższa niż w województwie – 1,74. Zarówno struktura gospodarstw domowych i rodzin, jak i przeciętna liczba dzieci w rodzinach wskazuje, iż w powiecie ciechanowskim rodzice wychowujący dzieci do lat 24 są bardziej obciążeni, niż w województwie mazowieckim obowiązkami opiekuńczymi.

Uwzględniając niższe w powiecie ciechanowskim niż w województwie przeciętne wynagrodzenie oraz wyższy wskaźnik bezrobocia powoduje to jednocześnie nawarstwianie się problemów społecznych i zwiększone zapotrzebowanie na świadczenia społeczne.

5. Osoby niepełnosprawne wśród mieszkańców powiatu ciechanowskiego wg NSP w 2002 r.

W każdej społeczności istnieje pewien procent osób, które z różnorodnych przyczyn odbiegają od normy fizycznej lub psychicznej. Na sytuację społeczną danej społeczności istotny wpływ ma skala niepełnosprawności, ponieważ ogranicza ona funkcjonowanie osób nią dotkniętych i powoduje określone potrzeby w zakresie: służby zdrowia, instytucji oświatowych, służb zatrudnienia oraz pomocy społecznej.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale mają (odczuwają) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla danego wieku (sformułowania zawarte w opracowaniu GUS dot. NSP 2002).

W niniejszym opracowaniu wykazano dane dotyczące osób niepełnosprawnych prawnie, uzyskane w trakcie NSP w 2002 r. Spisy powszechne są jedynym badaniem pełnym, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych i umożliwiają w miarę szczegółową charakterystykę tej grupy ludności. Zarówno ZUS, jak i KRUS nie dysponują danymi dotyczącymi liczby osób niepełnosprawnych, w kolejnych

latach, ponieważ nie prowadzą statystyki i sprawozdawczości w tym zakresie na danym obszarze, np. powiatu.

Na terenie powiatu na dzień 31.12.2002 r. zamieszkiwało 12.366 osób niepełnosprawnych, co stanowiło 13,5% ogółu jego mieszkańców (w woj. 11,3%). Strukturę osób niepełnosprawnych przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela Nr 7.

Osoby niepełnosprawne prawnie według miejsca zamieszkania i płci - NSP 2002 r.

Wyszczególnienie	Osoby niepełnosprawne									
	Ogółem		16 lat i więcej		Mężczyźni		Kobiety		Dzieci	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	12.366	100,0	12.091	100,0	5.853	100,0	6.513	100,0	275	100,0
Miasto	6.448	52,1	6.292	52,0	3.002	51,3	3.446	52,9	156	56,7
Wieś	5.918	47,9	5.799	48,0	2.851	48,7	3.067	47,1	119	43,3

Z powyższego zestawienia wynika, iż wśród osób niepełnosprawnych dominowały kobiety, których liczba wynosiła 6.513, co stanowiło - 52,7% ogółu niepełnosprawnych (w woj. 50,5%). Więcej niepełnosprawnych, bo 6.448 mieszkało w mieście niż na wsi, bo 52,1 % ogółu (w woj. 62,9%). Udział dzieci niepełnosprawnych w wieku 0-15 lat był niewielki i wynosił 2,2% (w woj. 3,1%). W trakcie NSP 2002 badana jest również aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych.

Tabela Nr 8.

Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych - NSP 2002 r. do ogółu ludności powiatu

Wyszczególnienie	Osoby niepełnosprawne		Mieszkańcy Powiatu ogółem	
Osoby ogółem	12.366	100,0	91.824	100,0
Osoby aktywne zawodowo, w tym:	2.366	19,1	42.604	46,4
- osoby pracujące	1.954	15,8	33.418	36,4
- osoby bezrobotne	412	3,3	9.186	10,0
Osoby bierne zawodowo	9.988	80,8	48.751	53,1
Nie ustalony status na rynku pracy	12	0,1	469	0,5

Z zestawienia wynika, że aktywność ekonomiczna wśród osób niepełnosprawnych jest bardzo niska. O ile w powiecie osób pracujących było 33.418, tj. 36,4 % ogółu mieszkańców powiatu, to osób niepełnosprawnych pracowało tylko 1.954, tj. 15,8%. Ponadto dane ze spisu nie pokrywają się z informacjami uzyskanymi z PUP

w Ciechanowie. Zgodnie z deklaracjami z NSP, aż 412 osób, tj. 3,3% osób niepełnosprawnych twierdziło, że są bezrobotne, natomiast w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie w 2002 r. – 135 osoby niepełnosprawne zarejestrowane jako bezrobotne. Osoby niepełnosprawne legitymują się także znacznie niższym poziomem wykształcenia, co ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 9. Poziom wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej, w tym osób niepełnosprawnych – NSP 2002

Wyszczególnienie	Osoby niepełnosprawne		Mieszkańcy powiatu ogółem		Mieszkańcy woj. ogółem	
	Liczba	Udział	Liczba	Udział	Liczba	Udział
Liczba osób w wieku 13 lat i więcej	11.933	100,0	76.412	100,0	4.386.053	100,0
wykształcenie						
Wyższe	474	4,0	6.742	8,8	603.827	13,8
Policealne	76	0,6	2.498	3,3	167.812	3,8
Średnie	2.806	23,5	20.270	26,5	1.343.089	30,6
Zasadnicze zawodowe	2.226	18,7	17.603	23,0	788.822	18,0
Podstawowe ukończone	5.333	44,7	25.862	33,9	1.180.951	26,9
Podstaw.nieukoń. i bez wykształ.	1.018	8,5	3.427	4,5	165.034	3,8
Nie ustalone	-	0,0	10	0,0	136.518	3,1

Z powyższego zestawienia wynika, że mieszkańcy powiatu ciechanowskiego, a szczególnie osoby niepełnosprawne posiadają znacznie niższe wykształcenie niż mieszkańcy województwa mazowieckiego. Ma to istotny wpływ przy ich zatrudnianiu oraz poszukiwaniu pracy, co znajduje między innymi odzwierciedlenie w stopie bezrobocia.

6. Bezrobocie i rynek pracy.

Szacuje się, że w powiecie ciechanowskim ludność w wieku produkcyjnym tzw. zasoby pracy wynoszą około 54,1 tys. osób, co stanowi 59,3% ogółu ludności powiatu. Natomiast liczba pracujących w powiecie wynosi około 35 tys. osób, co oznacza aktywność zawodową liczoną w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym rzędu 64%, w tym w gospodarce narodowej zatrudnionych jest około 20 tys. osób. Z ogólnej liczby pracujących – około 15 tys. stanowią pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Liczbę bezrobotnych i stopę bezrobocia w latach 2001-2005 przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela Nr 10

Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w powiecie ciechanowskim w latach 2001-2005.

Lata	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych		Stopa bezrobocia	
		Ogółem	Udział bezrobotnych do ogółu mieszkańców	Powiat	Woj. Mazowieckie
2001	93.921	8.975	9,6	20,1	12,9
2002	91.824	8.853	9,6	20,8	12,9
2003	91.939	8.813	9,6	20,0	13,7
2004	91.666	8.413	9,2	22,5	15,0
2005	91.153	7.902	8,7	21,3	13,8

Bezrobocie w powiecie ciechanowskim w latach od 2001 do 2005 systematycznie malało. O ile w 2001 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie zarejestrowanych było 8.975 osób, to w 2005 roku liczba ta zmalała do 7.902 osób, tj. o 12%. Strukturę bezrobotnych przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela Nr 11

Bezrobocie w powiecie ciechanowskim w latach 2001-2005

Wyszczególnienie	31.12. 2001	Udział %	31.12. 2002	Udział %	31.12. 2003	Udział %	31.12. 2004	Udział %	31.12. 2005	Udział %
Bezrobotni ogółem	8975	100,00	8853	100,00	8813	100,00	8413	100,00	7902	100,00

W tym:

Kobiety	4704	52,4	4599	51,9	4557	51,7	4251	50,5	4014	50,8
Mężczyźni	4271	47,5	4254	8,1	4256	48,3	4162	49,5	3888	49,2
Pracujący przed zarejestrowaniem	7206	80,3	7192	81,2	7132	80,9	6778	80,6	6326	80,1
Nie pracujący przed zarejestr.	1769	19,7	1661	18,8	1681	19,1	1635	19,4	1576	19,9
Zamieszkali na wsi	3974	44,2	4061	45,9	4119	46,7	3943	46,9	3802	48,1
Młodzież w wieku 18-24 lata	2504	27,9	2305	26,0	2192	24,8	1989	23,6	1770	22,4
Absolwenci	493	5,5	367	4,1	352	4,0	291*	3,4	379*	4,7
Z prawem do zasiłku	1889	21,0	1691	19,1	1552	17,6	1229	14,6	725	9,2
Zwolnieni z przyczyny zakładu pracy	769	8,5	765	8,6	736	8,3	629	7,5	469	5,9
Niepełnosprawni	140	1,5	135	1,5	144	1,6	134	1,6	129	1,6

* - w związku ze zmianą druku sprawozdawczego, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20.04.2004 r. nie istnieje pojęcie „absolwent” w związku z czym od 2004 r. wykazano osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.

Jak wynika z zestawienia w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiety stanowią ponad 50%, a ponad 80% rejestrujących się w poszczególnych latach pracowało przed uzyskaniem statusu osoby bezrobotnej. Natomiast tendencję zwykłą zanotowano w grupie osób bezrobotnych nie pracujących przed zarejestrowaniem się - od 19,7% w 2001 r. do 19,9% w 2005 r. W omawianym okresie nastąpił też wzrost bezrobotnych mieszkańców wsi – z 44,2% w 2001 r. do 48,1% w 2005 r., co zwiększa problem przerostu wolnych rąk do pracy na terenach wiejskich.

Analizując poszczególne grupy, należy podkreślić, że **bezrobotne kobiety** powiatu ciechanowskiego, których na koniec 2005 r. było 4014, dominowały głównie w następujących kategoriach bezrobotnych:

- zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy – 273 osoby (58,2%),
- osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki – 212 osób (55,9%),
- samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia – 187 osób (90,8%) ogółu bezrobotnych w tej kategorii,
- osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia – 47 osób (65,3%).

Bezrobotni mężczyźni powiatu ciechanowskiego na koniec grudnia 2005 r. liczyli 3.888 osób i w porównaniu z rokiem poprzednim liczba ich zmalała o 274 osoby. Bezrobotni mężczyźni powiatu ciechanowskiego dominowali głównie w następujących kategoriach bezrobotnych:

- osoby powyżej 50 roku życia – 61,3%,
- zamieszkali na wsi – 51,8%,
- osoby bez kwalifikacji zawodowych – 53,0%.

Na koniec grudnia 2005 r. w powiecie ciechanowskim zarejestrowanych było 3.802 **bezrobotnych mieszkańców wsi**, tj. 48,1% ogółu bezrobotnych (w woj. 42,8%) w tym 1.830 kobiet, co stanowiło 48,1% ogółu bezrobotnych. W odniesieniu do grudnia 2004 r. liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 141 osób, tj. o 3,5% (w woj. o 4,7%).

Młodzież w wieku 18-24 lata stanowiła 27,9% ogółu bezrobotnych w 2001 r. i w poszczególnych latach malała, by osiągnąć 22,4 % w 2005 r., co jest tendencją pozytywną.

W latach 2001 – 2005 systematycznie malała **liczba osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych** – od 1889 (21%) ogółu bezrobotnych w 2001 r. do 725 osób, tj. 9,2% (w woj. 13,2%) w 2005 r. Najliczniejszą grupę osób bezrobotnych pobierających zasiłek stanowili poprzednio pracujący – 677 osób (93,4%), mieszkańcy

wsi – 348 osób (48,0%) oraz kobiety – 264 osoby (36,4%). Wśród tej grupy bezrobotnych - 103 osoby (14,2%) zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy, 134 osoby (18,5%) to grupa bezrobotnych powyższej 50 roku życia, 169 (23,3%) należy do kategorii bezrobotnych do 25 roku życia. Natomiast w grupie osób bez kwalifikacji zawodowych prawo do zasiłku posiadało 118 osób, co stanowi 16,3% wszystkich zasiłkobiorców. Należy dodać, że w latach 2001 – 2005 zmniejszyła się również liczba osób zwalnianych z przyczyn zakładu pracy z 769 (8,5%) w 2001 r. do 469 (5,9%) w 2005 r. Świadczy to o lepszej kondycji gospodarki i zakładów pracy. W omawianym okresie w rejestrach bezrobotnych dominowały osoby nie posiadające prawa do zasiłku (86,8% ogółu bezrobotnych), poprzednio pracujące (74,5%), długotrwale bezrobotni (67,2%) oraz zamieszkali w mieście (57,2% ogółu bezrobotnych).

Liczba zarejestrowanych **bezrobotnych niepełnosprawnych** w analizowanym okresie nie ulegała większym zmianom. Na koniec grudnia 2005 r. w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie było zarejestrowanych 129 osób niepełnosprawnych i stanowiły 1,6% (w woj. 2,0%) ogółu bezrobotnych. Z tej liczby – 57 osób, to niepełnosprawne kobiety. W porównaniu do końca 2001 r. liczba bezrobotnych niepełnosprawnych zmalała o 11 osób (7,8%), a w stosunku do 2004 r. o 5 osób (3,7%). W grupie osób niepełnosprawnych, według stanu na koniec grudnia 2005 r. prawo do zasiłku przysługiwało 6 bezrobotnym (na koniec grudnia 2004 r. – 14), w tym 2 kobietom. W 2005 r. 57 osób niepełnosprawnych bezrobotnych podjęło pracę, w tym 19 kobiet.

Bezrobotni według wieku.

Niepokoici fakt, iż wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominowały osoby będące według kategorii wiekowych w pełni sił witalnych do wykonywania pracy – od 18 do 44 lat. W sumie 5627 osób, co stanowiło 71,2% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Najliczniejszą grupę w tej grupie w liczbie 2177 stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, oraz grupa w wieku 45-54 lata, zarejestrowani w liczbie 1892 osoby. Strukturę wiekową bezrobotnych przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela Nr 12 Bezrobotni według wieku.

Wyszczególnienie	31.12. 2001	Udział %	31.12. 2002	Udział %	31.12. 2003	Udział %	31.12. 2004	Udział %	31.12. 2005	Udział %
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Bezrobotni ogółem	8975	100,00	8853	100,00	8813	100,00	8413	100,00	7902	100,00

w tym w wieku:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Do 24 lat	2503	27,9	2305	26,0	2192	24,9	1986	23,6	1770	22,4
25-34 lata	2404	26,8	2463	27,8	2447	27,8	2375	28,3	2177	27,5
35-44 lata	2274	25,3	2131	24,1	2044	23,2	1802	21,4	1680	21,3
45-54 lata	1634	18,2	1749	19,8	1848	21,0	1926	22,9	1892	24,0
55-59 lat	137	1,5	169	1,9	244	2,7	283	3,4	342	4,3
60 lat i więcej	23	0,3	36	0,4	38	0,4	41	0,5	41	0,5

W 2005 r. w odniesieniu do analogicznego okresu 2001 r. liczba bezrobotnych wzrosła w grupach wiekowych:

- 45-54 lata o 258 osób, tj. 13,6%
- 55-59 lat o 205 osób, tj. 60,0%
- w przedziale wiekowym – 60 i więcej lat o 18 osób, tj. 44%.

W 2005 r. tendencję spadkową zanotowano w następujących grupach wiekowych:

- do 24 lat o 733 osoby w stosunku do 2001 r. , tj. o 29,2%,
- 25-34 lata o 227 osób, tj. o 9,4%,
- 35-44 lata o 594, tj. 26,1%.

Bezrobotni według poziomu wykształcenia.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominują osoby o niskim poziomie wykształcenia. W grudniu 2005 r., aż 68,8% ogółu bezrobotnych (5435) stanowiły osoby z wykształceniem niższym od średniego, w tym 2943 osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz 2492 osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niepełnym gimnazjalnym (podstawowym). Dane w tym względzie zestawiono poniżej.

Tabela Nr 13 Bezrobotni według poziomu wykształcenia w powiecie ciechanowskim w latach 2001 - 2005

Poziom wykształcenia	31.12. 2001	Udział %	31.12. 2002	Udział %	31.12. 2003	Udział %	31.12. 2004	Udział %	31.12. 2005	Udział %
Bezrobotni ogółem	8975	100,00	8853	100,00	8813	100,00	8413	100,00	7902	100,00

w tym z wykształceniem:

Wyższym	264	2,9	305	3,4	328	3,7	349	4,2	320	4,0
Policealnym i średnim zawod.	1845	20,6	1837	20,8	1744	19,8	1664	19,8	1524	19,2
Średnim ogólnokształcącym	596	6,6	544	6,1	571	6,5	589	7,0	623	7,9

Zasadniczym zawodowym	3580	39,9	3545	40,0	3534	40,1	3269	38,9	2943	37,2
Podstawowym i niepełnym podst.	2690	30,0	2622	29,7	2636	29,9	2542	30,2	2492*	31,5

* w 2005 r. w związku ze zmianą systemu szkolnictwa dane statystyczne uwzględniają w tej rubryce wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Z powyższych danych wynika, iż prawie 70% zarejestrowanych osób legitymuje się stosunkowo niskim poziomem wykształcenia (zasadnicze zawodowe, podstawowe i niepełne podstawowe), który stanowi istotną barierę w uzyskaniu zatrudnienia. Wyraźnie wzrasta liczba osób posiadających dyplomy wyższych uczelni, które niestety nie stanowią często gwarancji uzyskania wymarzonej pracy. W 2005 r. w odniesieniu do analogicznego okresu poprzednich lat liczba bezrobotnych wzrosła nieznacznie w grupie osób z wyższym wykształceniem o 56 osób w stosunku do 2001 r., tj. 17,5%, natomiast odnotowano spadek o 29 osób w stosunku do 2004 r., tj. o 8,3%. W pozostałych grupach wykształceniowych odnotowano niewielki spadek liczby osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie.

Powiat ciechanowski charakteryzuje wysoka **stopa bezrobocia**, która w latach 2001 – 2005 wahała się w granicach od 20,0% do 23,3% (w woj. od 12,9% do 15,2%). Pomimo wysokiej stopy bezrobocia powiat nie kwalifikuje się do uznania okresu zasiłkowego wydłużonego do jednego roku. Bezrobotni z terenu powiatu ciechanowskiego otrzymują zasiłek przez 6 miesięcy.

Należy podkreślić, że co 12 mieszkańców powiatu jest osobą bezrobotną, natomiast wśród osób w wieku produkcyjnym, już co 7 to osoba bezrobotna. Rodzi to określone skutki społeczne zarówno dla służb zatrudnienia, jak i instytucji świadczących pomoc społeczną w powiecie. Wychodząc naprzeciw potrzebom bezrobotnych mieszkańców powiatu Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie opracował Program w zakresie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu ciechanowskiego na lata 2007 – 2013, który stanowi załącznik do niniejszej strategii.

7. Ogólna charakterystyka pomocy społecznej w powiecie.

Przedstawiona sytuacja społeczna warunkuje system funkcjonujących rozwiązań w pomocy społecznej, zarówno pomocy środowiskowej, jak i instytucjonalnej. W powiecie ciechanowskim żyje około 91,1 tys. mieszkańców, a ze wsparcia pomocy społecznej w 2005 roku skorzystało 10,5 tys. osób, co stanowiło 11,5% ogółu mieszkańców. Ponad połowa z tych osób żyje w niedostatku z powodu bezrobocia. Sytuacja większości rodzin jest bardzo trudna, najbardziej dotyka ona samotne matki,

emerytów, rencistów, rodziny dysfunkcyjne i wielodzietne. Świadczenia trafiają do około 4,4 tys. osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, pomocą objęta jest znaczna część rodzin z pogranicza patologii i marginesu społecznego. Coraz częściej pojawiają się problemy w rodzinach, w których znajdują się psychicznie chorzy i osoby z upośledzeniem umysłowym. Nasila się zjawisko przemocy w rodzinach, najczęściej wobec dzieci i kobiet. Ofiarami przemocy stają się także osoby starsze, chore. W wielu rodzinach niezbędna jest interwencja i fachowa pomoc.

Wszelką pomoc osobom i rodzinom potrzebującym w gminach organizuje 9 ośrodków pomocy społecznej: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliniojecku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w: Ciechanowie, Gołyminie, Grudusku, Ojrzeniu, Opinogórze. Regiminie oraz Sońsku. Udzielają one najczęściej pomocy pieniężnej, w naturze, w formie usług opiekuńczych w domu, a także prowadzą pracę socjalną.

Osoby starsze, niepełnosprawne, samotne znajdują również opiekę w domach pomocy społecznej prowadzonych przez powiat, tj. w DPS, ul. Krucza 32 dla osób przewlekle somatycznie chorych w Ciechanowie, w tym Oddział dla psychicznie chorych oraz DPS „Kombatant” dla osób w podeszłym wieku też w Ciechanowie przy ul. Batalionów Chłopskich 12. Placówki te mają charakter domów pobytu stałego, zapewniają swoim mieszkańcom opiekę na dobrym poziomie, stosownie do ich potrzeb i możliwości.

Działania opiekuńczo - wychowawcze wobec dzieci i młodzieży pozbawionej opieki rodzicielskiej na terenie naszego powiatu zapewniają Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wielofunkcyjna w Gołotczyźnie oraz Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy, który jako specjalistyczna placówka o charakterze diagnostyczno konsultacyjnym wspomaga organizowaną opiekę w formie rodzin zastępczych.

W zakresie pomocy niepełnosprawnym, należy wymienić świadczenia finansowe, gwarantowane w ramach ubezpieczenia społecznego, świadczenia z pomocy społecznej oraz działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej podejmowane z udziałem środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Część II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM.

Podstawą wszelkiej działalności praktycznej jest dobra diagnoza czyli rozpoznanie środowiska. Pogłębiona diagnoza problemów społecznych, odpowiedni wybór celów i form pracy, pozwala opracować trafne projekty lub programy działań zmierzających do złagodzenia tych problemów, ich rozwiązania, bądź zapobiegania ich powstawaniu. Szczegółowa diagnoza problemów społecznych przedstawiona poniżej wskazuje, jakiej części społeczeństwa powiatu ciechanowskiego dotyczą poszczególne z problemów, które z nich nasiliły się oraz jakie tendencje (rosnącą lub malejącą) wskazuje każdy z nich. Diagnoza wskazuje także jakie posiadamy zasoby ludzkie i instytucjonalne stanowiące potencjał społeczny powiatu do wykorzystania w praktycznej działalności pomocowej.

1. Charakterystyka osób i rodzin objętych pomocą społeczną.

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych w taki sposób, aby osoba lub rodzina żyła w warunkach odpowiadających godności człowieka. Chodzi o zapewnienie wyżywienia, odzieży, dachu nad głową na poziomie nie odbiegającym znacznie od poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach.

Obok zaspokojenia niezbędnych bytowych potrzeb osoby lub rodziny, do pomocy społecznej należy tworzenie takich warunków w środowisku lokalnym, które będą zapobiegać marginalizacji życia zwłaszcza osób niepełnosprawnych, rodzin niepełnych i wielodzietnych, ludzi starszych oraz ich wykluczeniu społecznemu.

Wszelką pomoc osobom i rodzinom potrzebującym w gminach organizują ośrodki pomocy społecznej. Podstawowe formy to świadczenia pieniężne, rzeczowe bądź w naturze i usługach. Organizatorem i realizatorem pomocy społecznej na terenie powiatu jest 9 gminnych ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowe jednostki organizacyjne takie jak: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie, Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Ciechanowie, Dom Pomocy Społecznej ul. Krucza 32 w Ciechanowie, Ośrodek Wsparcia pn. Ośrodek Opiekuńczy – Mieszkania

Chronione w Ciechanowie, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wielofunkcyjna w Gołotczyźnie oraz Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Ciechanowie.

Działania ośrodków pomocy społecznej i wymienionych jednostek powiatowych, wspomagają organizacje pozarządowe, które aktywnie włączają się w rozwiązywanie problemów społecznych i świadczą pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz osobom wykluczonym.

Z analiz i danych statystycznych zarówno PCPR, jak i sprawozdań rocznych MPiPS z ops wynika, że z roku na rok wzrasta liczba osób oczekujących i wymagających wsparcia finansowego, pogarszają się warunki życia i sytuacja socjalno-bytowa części populacji mieszkańców powiatu. Klienci pomocy społecznej to osoby objęte świadczeniami pieniężnymi, pomocą w formie usług opiekuńczych, wsparciem środowiskowym oraz pracą socjalną.

W powiecie ciechanowskim świadczeniami z pomocy społecznej objęto od 4.149 rodzin w 2003 r. do 3.017 w 2005 r. oraz od 14.678 w 2003 r. do 10.468 w 2005 r. osób żyjących w tych rodzinach, co stanowiło od 16,0% w 2003 r. do 11,5% w 2005 r. ogółu mieszkańców. Ilustruje to poniższe zestawienie.

Tabela Nr 14.

Rodziny i osoby objęte pomocą społeczną w powiecie ciechanowskim w latach 2001 – 2005 .

Lata	Liczba ludności ogółem	Objęci pomocą społeczną		
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Udział % objętych pomocą 4 : 2
1.	2.	3.	4.	5.
2001	93.921	3.427	11.989	12,8
2002	91.824	3.869	13.776	15,0
2003	91.939	4.149	14.678	16,0
2004	91.666	3.153	11.693	12,8
2005	91.153	3.017	10.468	11,5

Z zebranych danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 1) wynika, że najwyższy wskaźnik osób objętych pomocą wystąpił w gminach: Ciechanów - 21,7 %, Ojrzeń - 20,2%, a najniższy w mieście Ciechanów 6,8%.

Jak wynika z powyższej tabeli, duży odsetek mieszkańców powiatu wymaga różnych form pomocy i wsparcia ze strony ośrodków pomocy społecznej. Statystyka z ostatnich 5 lat, nie odzwierciedla jednak faktycznej sytuacji mieszkańców powiatu. Pozorne zmniejszenie liczby osób i rodzin korzystających z pomocy od 2004 r. spowodowane

jest bowiem zmianą przepisów prawa – z katalogu świadczeń realizowanych w ramach ustawy o pomocy społecznej wyłączone zostały np.: renty socjalne czy zasiłki związane z ustawą o świadczeniach rodzinnych.

Jednocześnie należy podkreślić, że w kręgu pomocy społecznej w minionych latach znalazło się rocznie ponad trzy tysiące rodzin. Z porównania danych ze sprawozdań rocznych MPiPS za 2002 r. i danych z NSP w 2002 r. wynika, że udział rodzin objętych pomocą do ogółu rodzin w powiecie ciechanowskim wynosił 17,6%, w tym najwyższy był w gminach: Ojrzeń – 28,3; Ciechanów – 27,8% , natomiast najniższy w mieście Ciechanów – 14,3% oraz gminach: Opinogóra – 16,1% i Sońsk – 16,4%. (załącznik Nr 2).

Najczęściej świadczeniami z pomocy społecznej objęte są rodziny, w których wychowują się dzieci, stanowiły one w omawianym ponad 60% ogólnej liczby rodzin objętych pomocą, podczas gdy udział osób w tych rodzinach objętych pomocą wynosił około 80%. Liczbę i udział rodzin z dziećmi objętych pomocą do ogółu korzystających z pomocy społecznej ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 15.

Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną w różnej formie w latach 2001 - 2005.

Lata	Rodziny objęte pomocą ogółem		Rodziny z dziećmi objęte pomocą		Udział rodzin z dziećmi i osób w tych rodzinach	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	4.016	13.768	2.440	10.999	60,8	79,9
2002	4.458	15.529	2.773	12.385	62,2	79,8
2003	4.775	16.377	3.297	13.798	69,0	84,3
2004	3.937	13.643	2.330	10.549	59,2	77,3
2005	3.707	12.565	2.407	10.185	64,9	81,1

Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 3) wynika, że najwyższy udział rodzin z dziećmi objętych pomocą występuje w gminach: Ojrzeń – 81,4; Grudusk – 77,1; Gołymin – 74,8, natomiast najniższy w mieście Ciechanów – 53,2%.

Osoby i rodziny mają prawo do świadczeń z pomocy społecznej, jeżeli znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności i długotrwałej choroby, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizmu lub narkomanii,

trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, ale także przemocy w rodzinie, sytuacji kryzysowej lub zdarzenia losowego. Świadczenia z pomocy społecznej udzielane były osobom lub rodzinom, w których był niski dochód i występował jeden z podanych wyżej powodów.

W diagnozie problemów społecznych, nie może zabraknąć więc analizy powodów objęcia pomocą, ponieważ będzie to miało wpływ na skuteczność działań całej pomocy społecznej, a także wskaże na właściwe kierunki polityki społecznej w powiecie. W związku z powyższym poniżej przedstawiono zestawienie rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2001 – 2005 z uwzględnieniem powodu jej przyznania.

Tabela Nr 16

Rodziny i osoby objęte pomocą w powiecie ciechanowskim w latach 2001 – 2005 wg powodów przyznania tej pomocy

Powody	2001		2002		2003		2004		2005	
	Rodziny	Osoby	Rodziny	Osoby	Rodziny	Osoby	Rodziny	Osoby	Rodziny	Osoby
Ubóstwo	1778	5959	1661	6163	1926	7037	1823	6684	2030	7146
Sieroctwo	10	20	-	-	2	6	2	7	3	13
Bezdomność	27	27	33	35	42	45	39	41	40	54
Potrzeba ochrony macierzyństwa	337	1381	302	1225	346	1556	164	770	162	772
Bezrobocie	1653	6202	1846	7130	2077	7780	1950	7326	2068	6995
Niepełnosprawność i długotr. choroba	1511	4296	1582	5177	1940	5803	1379	4436	1516	4407
Bezradność w spr. opiek-wych i prow.gosp. dom.	656	3049	753	3639	925	4109	861	3752	839	3475
Alkoholizm i narkomania	247	909	283	1.060	329	1163	304	1048	263	970
Trudności w przyst. po opuszcz. zakł karnego	53	87	53	128	29	42	29	81	33	70
Przemoc w rodzinie	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	34	137	24	86
Brak umiejęt. w przyst. do życia młodzieży opuszcz. placówki op.-wych.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	4	8	2	6
Zdarzenia losowe	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	2	8	1	3
Sytuacja kryzysowa	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	35	131	7	26

Z powyższego zestawienia wynika, że do głównych powodów przyznania pomocy należy zaliczyć przede wszystkim: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, ale także alkoholizm i narkomanię, przemoc w rodzinie i trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Poniżej przedstawiono analizę rodzin i osób objętych pomocą z w/w przyczyn.

1.1. Ubóstwo

Ubóstwo to brak dostatecznych środków materialnych do życia, to bieda i niedostatek. Jest to również stan warunków bytowych, który uniemożliwia lub w istotnym stopniu ogranicza realizację podstawowych funkcji życiowych.

Wśród czynników, które mają wpływ na ubóstwo społeczeństwa wymienić należy: alkoholizm w rodzinie, wielodzietność, niezaradność życiową, niepełnosprawność oraz podeszły wiek – zwiększone z tego tytułu wydatki przy niskich dochodach. Przyczynami ubóstwa są: bezrobocie, bezdomność, brak wykształcenia, brak komunikacji społecznej, niewłaściwa i niewystarczająca ochrona socjalna, nadmierne zadłużenie rodzin, nieodpowiednie i niewystarczające środki przeznaczone dla ludzi starych. Dotyka ono więc przede wszystkim rodziny wielodzietne, gospodarstwa domowe osób o niskim poziomie wykształcenia i zagrożone bezrobociem. Może ono prowadzić do dziedziczenia złego statusu życiowego, marginalizacji społecznej, a w skrajnych przypadkach wręcz do degradacji biologicznej. Liczbę i udział rodzin i osób w tych rodzinach objętych pomocą z powodu ubóstwa do ogółu korzystających z pomocy w latach 2001 – 2005, ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 17.

Lata	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: rodziny i osoby objęte pomocą z powodu ubóstwa		Udział rodzin i osób objętych pomocą z tego powodu do ogółu rodzin i osób objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	3.427	11.989	1.778	5.959	51,9	49,7
2002	3.869	13.776	1.661	6.163	42,9	44,7
2003	4.149	14.678	1.926	7.037	46,4	47,9
2004	3.153	11.693	1.823	6.684	57,8	57,1
2005	3.017	10.468	2.030	7.146	67,3	68,3

Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 4) wynika, że udział osób objętych pomocą z powodu ubóstwa najwyższy był w gminie Sońsk – 92,9%, mieście Ciechanów – 90,8% oraz gminie Opinogóra – 89,3%; najniższy w gminach: Ojrzeń – 13,1%, Grudusk – 15,8% oraz Regimin – 17,9%.

Porównując skalę ubóstwa w latach 2001 – 2005 widać wyraźnie, że utrzymuje się na podobnym wysokim poziomie od kilku lat i jest główną przyczyną ubiegania się o pomoc.

Z analizy ankiet przesłanych przez gminy wynika, iż wśród form pomocy udzielanej rodzinom i osobom z tego powodu dominuje: pomoc finansowa i w naturze, ale także dożywianie dzieci w szkołach i praca socjalna zmierzająca do podniesienia aktywności społecznej i zaradności życiowej. Wśród działań zmierzających do ograniczenia ubóstwa wymieniano: zwiększenie możliwości zatrudnienia, ale także aktywizowanie osób poprzez pracę socjalną i tworzenie grup samopomocowych czy centrum integracji społecznej.

1.2. Bezrobocie.

Drugą „wiodącą” grupą osób korzystających z pomocy społecznej są bezrobotni, w szczególności długotrwale pozostający bez pracy. Bezrobocie ma największy wpływ od kilku lat na niedostatek wielu rodzin. Brak możliwości zarobkowania to brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb materialnych rodziny i perspektyw życiowych. Rodziny, których członkowie tracą pracę lub prawo do zasiłku; w których nie pojawiają się nowe stałe źródła dochodu, „przechodzą” do pomocy społecznej. Długotrwale bezrobocie staje się coraz poważniejszą kwestią społeczną. Brak pracy odbiera szansę na godne życie. Liczbę i udział rodzin i osób w tych rodzinach objętych pomocą z powodu bezrobocia do ogółu korzystających z pomocy w latach 2001 – 2005 ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 18.

Lata	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu bezrobocia		Udział rodzin i osób objętych pomocą z tego powodu do ogółu objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	3.427	11.989	1.653	6.202	48,2	51,7
2002	3.869	13.776	1.846	7.130	47,7	51,8
2003	4.149	14.678	2.077	7.780	50,1	53,0

2004	3.153	11.693	1.950	7.326	61,8	62,7
2005	3.017	10.468	2.068	6.995	68,5	68,8

Od 2001 r. rośnie zarówno liczba, jak i udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu bezrobocia, nieznaczny spadek liczby tych rodzin i osób wystąpił jedynie w 2004 r. oraz osób objętych pomocą w 2005 r.

Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 5) wynika, że najwyższy udział osób objętych pomocą z powodu bezrobocia był w mieście Ciechanów – 81,1% oraz w gminach: Regimin – 76,5% i Opinogóra – 76,3%, najniższy w gminach: Ojrzeń – 18,4% i Grudusk – 46,1% .

Jednocześnie należy stwierdzić, że skutki bezrobocia obejmują nie tylko osoby dorosłe, bezpośrednio nim dotknięte, ale także członków ich rodzin. Wyraża się to między innymi stopniowym ograniczaniem konsumpcji, rezygnacji z wielu życiowych potrzeb. Bezrobocie, najczęściej głowy domu oznacza spadek dochodów rodziny lub ich całkowity brak. Wywołuje to poważne zaburzenia w realizacji funkcji ekonomicznej, wychowawczej i emocjonalnej rodziny.

Wśród przyczyn bezrobocia zgłoszonych w ankietach przez gminy dominuje: brak ofert pracy, ale także mała aktywność osób bezrobotnych i ich niskie kwalifikacje, czy niechęć do podejmowania pracy w innym zawodzie lub zbyt nisko wynagradzanej oraz problem pracy „na czarno”. Z form pomocy najczęściej są wymieniane: pomoc finansowa, pomoc w naturze, ale także praca socjalna dająca wsparcie osobom bezrobotnym, pomoc w uzyskaniu pracy sezonowej oraz prac interwencyjnych. Wśród działań zmierzających do ograniczenia skutków bezrobocia poza tworzeniem nowych miejsc pracy wymieniano: tworzenie klubów integracji społecznej i grup samopomocowych, pomoc merytoryczna i finansowa osobom bezrobotnym w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej, kierowanie i dofinansowanie do szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje, ale także przeciwdziałanie dyskryminacji na rynku pracy i tworzenie spółdzielni socjalnych.

1.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Trzecią, pod względem liczebności grupą osób korzystających z pomocy społecznej są osoby niepełnosprawne i długotrwale chore, bądź rodziny, w których żyje osoba niepełnosprawna oraz rodziny, gdzie dominującym problemem jest długotrwała

choroba. Zły stan zdrowia jest czynnikiem silnie wpływającym na obniżenie dochodów rodziny, związanych z koniecznością leczenia i rehabilitacji. Niepełnosprawność w znacznym stopniu wpływa na ograniczenie aktywności zawodowej nie tylko samych niepełnosprawnych, lecz często także członków ich rodzin. Konieczność sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny ogranicza, a w wielu wypadkach wyklucza pracę zarobkową. Liczbę i udział rodzin i osób w tych rodzinach objętych pomocą z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby do ogółu korzystających z pomocy w latach 2001 – 2005 ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 19.

Lata	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby (n. i d. ch.)		Udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu (n. i d. ch.) do ogółu rodzin i osób objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	3.427	11.989	1.511	4.296	48,2	51,7
2002	3.869	13.776	1.582	5.177	47,7	51,8
2003	4.149	14.678	1.940	5.803	50,1	53,0
2004	3.153	11.693	1.379	4.436	61,8	62,7
2005	3.017	10.468	1.516	4.407	68,5	68,8

Od 2001 r. rosła zarówno liczba, jak i udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności, spadek liczby tych rodzin i osób wystąpił jedynie w 2004 r., ponieważ od października 2003 r. pomoc społeczna nie przyznaje i nie wypłaca np. rent socjalnych (zadanie ZUS).

Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 6) wynika, że najwyższy udział osób objętych pomocą z tego powodu, w stosunku do ogółu objętych pomocą był w mieście Ciechanów – 58,2%, ale także w gminach: Ojrzeń – 61,4%, Opinogóra – 45,0% i Grudusk – 44,8%, najniższy w gminach: Regimin – 9,0%, Ciechanów – 21,7% i Gołymin – 22,3%.

Wśród form pomocy oferowanych przez gminy dla tych osób, poza pomocą finansową, i w naturze oraz usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania, wymieniano pomoc w załatwianiu dokumentów niezbędnych do uzyskania dofinansowania do turnusu czy sprzętu rehabilitacyjnego, umożliwieniu dotarcia

na rehabilitację, ale także prowadzenie pracy socjalnej, kierowanie do ośrodków wsparcia i dps.

Wśród działań mających na celu ograniczenie skutków niepełnosprawności i długotrwałej choroby wymieniano: doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym, likwidację barier architektonicznych i transportowych oraz rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych i zapewnienie pomocy psychologicznej i prawnej tym osobom.

1.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Czwartą, pod względem liczebności grupą osób korzystających z pomocy społecznej są osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problem bezradności występuje przede wszystkim w grupie rodzin wielodzietnych i niepełnych, a spowodowany jest głównie bezrobociem, alkoholizmem, brakiem perspektyw życiowych, prawidłowych wzorców wychowawczych, oparcia w środowisku rodzinnym i najbliższym otoczeniu.

Liczbę i udział rodzin i osób w tych rodzinach objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w latach 2001 – 2005 ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 20.

Lata	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuń.-wychowawczych		Udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu bezradności do ogółu rodzin i osób objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	3.427	11.989	656	3.049	19,1	25,4
2002	3.869	13.776	753	3.639	19,5	51,8
2003	4.149	14.678	925	4.109	22,2	53,0
2004	3.153	11.693	861	3.752	27,3	62,7
2005	3.017	10.468	839	3.475	27,8	68,8

Od 2001 r. rosła zarówno liczba, jak i udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Spadek liczby tych rodzin i osób wystąpił w 2004 r., ponieważ od maja 2004 r., weszła w życie ustawa

o świadczeniach rodzinnych i część świadczeń jest wypłacana w oparciu o tą ustawę. Mimo to utrzymywał się wzrost udziału osób objętych pomocą z tego tytułu w tych rodzinach w całym omawianym okresie, z 19,1% w 2001 r do 27,8% w 2005 r.

Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 7) wynika, że najwyższy udział osób objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych występuje w gminach wystąpił w gminie Regimin – 56,0% oraz mieście i gminie Gliniojeck – 51,9%; najniższy w gminach: Grudusk – 11,4% i Opinogóra – 18,4%.

Wśród form pomocy oferowanych tym osobom dominuje pomoc finansowa i w naturze, usługi opiekuńcze oraz praca socjalna mająca na celu zmniejszenie i zniwelowanie problemu bezradności poprzez poradnictwo i kompleksową terapię całej rodziny, załatwianie spraw podopiecznych, a także utrzymywanie stałej współpracy z kuratorami zawodowymi i społecznymi czy tworzenie grup samopomocowych i świetlic socjoterapeutycznych. Wśród działań zmierzających do ograniczenia bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych gminy zgłaszały przede wszystkim: ułatwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, tworzenie świetlic socjoterapeutycznych i organizowanie zajęć profilaktycznych, a także rozszerzenie edukacji rodziców w zakresie opieki nad dzieckiem.

Jednocześnie należy nadmienić, że z danych przekazanych przez Sąd Rejonowy w Ciechanowie wynika, iż w 2005 r. liczba rodzin, w których Sąd ograniczył władzę rodzicielską poprzez nadzór kuratora sądowego wynosi 162, a przebywało w nich 309 małoletnich dzieci. Z danych PCPR wynika, że zwiększa się także liczba dzieci kierowanych zgodnie z postanowieniem Sądu do placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz umieszczanych w rodzinach zastępczych.

1.5. Sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych.

Rodziny wielodzietne.

W środowisku rodzin wielodzietnych (troje i więcej dzieci) występuje nagromadzenie całego szeregu problemów społecznych, począwszy od ubóstwa spowodowanego m.in. bezrobociem rodziców, poprzez niejednokrotnie występujący alkoholizm, aż do zachowań przestępczych wśród rodziców, a także wśród dzieci. Udział tych rodzin do ogółu rodzin z dziećmi objętych pomocą wynosił ponad 40%, podczas gdy udział osób w tych rodzinach wynosił około 55%. Rodziny wielodzietne winny być obiektem szczególnej naszej troski, stanowią grupę najbardziej zagrożoną.

Liczbę i udział rodzin wielodzietnych i osób w tych rodzinach objętych pomocą w latach 2001 – 2005 ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 21

Lata	Rodziny z dziećmi objęte pomocą		Rodziny z 3 i więcej dziećmi objęte pomocą		Udział rodzin z 3 i więcej dziećmi i osób w tych rodzinach do rodzin z dziećmi objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	2.440	10.999	1.047	6.314	42,9	57,4
2002	2.773	12.385	1.233	6.622	44,5	53,5
2003	3.297	13.798	1.462	7.378	44,2	53,5
2004	2.330	10.549	1.037	5.925	44,5	56,2
2005	2.407	10.265	1.037	5.881	43,1	57,3

Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 8) wynika, że najwyższy udział osób w rodzinach wielodzietnych do osób w rodzinach z dziećmi objętych pomocą był w gminach: Grudusk – 77,8%, Ojrzeń – 71,9% oraz mieście i gminie Glinojec – 65,5%; najniższy w gminie Opinogóra – 41,4% i mieście Ciechanów – 43,7%.

Rodziny niepełne.

Rodziny niepełne również borykają się z wieloma problemami, głównie dotyczy je problem złej sytuacji materialno-bytowej. Na osamotnionym rodzicu spoczywa obowiązek zapewnienia i zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych. Niejednokrotnie rodzic jest osobą bezrobotną, utrzymuje rodzinę jedynie ze świadczeń rodzinnych, zaliczki alimentacyjnej, bądź alimentów na dzieci. Jednym z powodów istnienia rodzin niepełnych są rozwody. W omawianym okresie nastąpił wzrost liczby rozwodów oraz wskaźnika rozwodów na 1000 mieszkańców, co ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 22

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005
Rozwody w liczbach	45	65	84	151	225
Wskaźnik na 1000 mieszkańców	1,2	1,1	1,2	1,6	2,5

Należy zaznaczyć, że wzrost liczby rozwodów może być związany ze zmianą zasad przyznawania świadczeń rodzinnych, ale łączy się także z kryzysem w wielu rodzinach i stanowi problem społeczny.

Liczbę rodzin niepełnych i osób w tych rodzinach, objętych pomocą przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela Nr 23

Lata	Rodziny objęte pomocą ogółem		Rodziny niepełne objęte pomocą		Udział rodzin niepełnych i osób w tych rodzinach objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	4.016	13.768	536	1.550	13,3	11,3
2002	4.458	15.529	527	1.805	11,8	11,6
2003	4.775	16.377	548	1.826	11,5	11,1
2004	3.937	13.643	528	1.820	13,4	13,3
2005	3.707	12.565	569	1.935	15,3	15,4

Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 9) wynika, że najwyższy udział osób w rodzinach niepełnych do osób w rodzinach objętych pomocą był najwyższy w mieście Ciechanów – 24,8%, i mieście i gminie Głinojeck – 18,8%, najniższy w gminie Gołymin – 3,1% i Ojrzeń – 7,2%.

Z ankiet nadesłanych z gmin wynika, że najczęściej rodziny wielodzietne i niepełne korzystały z pomocy finansowej i w naturze (żywność, odzież), dożywiania dzieci w szkołach, ale także organizowano dla dzieci wypoczynki letni i prowadzono pracę socjalną w celu rozwiązywania kryzysów rodzinnych i szkolnych, świadczone pomoc w unormowaniu sytuacji rodzinnej (np. uzyskaniu alimentów, ustaleniu ojcostwa).

Wśród działań zmierzających do pomocy rodzinom wielodzietnym wymieniano: zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego i prawnego, tworzenie świetlic profilaktyczno-wychowawczych i terapii rodzinnej, a także położenie nacisku na organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.

1.6. Sytuacja ludzi starszych.

Demograficzne starzenie się ludności staje się powszechnym zjawiskiem, zarówno w skali województwa mazowieckiego jak i powiatu. Coraz częściej sytuacja materialna tych osób jest zła. Wydatki związane z utrzymaniem mieszkania i leczeniem stanowią

ponad 50% dochodu. Aktywność społeczna ludzi starszych jest znikoma – większość z nich jest skazana na funkcjonowanie w obrębie własnych mieszkań, a jedynie w mieście Ciechanów funkcjonuje Dzienny Dom Seniora.

Udział osób w rodzinach emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na poziomie ok. 10% ogółu korzystających z pomocy, a liczebność tej grupy od 2003 r. zmniejsza się. Co ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 24.

Lata	Rodziny objęte pomocą ogółem		Rodziny emerytów i rencistów		Udział rodzin emerytów i rencistów i osób w tych rodzinach	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	4.016	13.768	641	1.551	16,0	11,3
2002	4.458	15.529	790	1.812	17,7	11,7
2003	4.775	16.377	745	1.688	15,6	10,3
2004	3.937	13.643	530	1.337	13,5	9,8
2005	3.707	12.565	485	1.201	13,1	9,6

Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 10) wynika, że najwyższy udział osób w rodzinach emerytów i rencistów do osób w rodzinach objętych pomocą był najwyższy w gminie Opinogóra – 17,2%, i mieście i gminie Gliniojeck – 15,9%; najniższy w gminie Gołymin – 5,9%, i Ciechanów – 6,3%.

Jedną z form pomocy, jakie świadczą ośrodki pomocy społecznej między innymi dla osób starszych są usługi opiekuńcze. Usługi te są skierowane do osób samotnych, które ze względu na wiek, chorobę wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zakupy, sprzątanie.

Poza usługami opiekuńczymi, ośrodki pomocy społecznej świadczą także specjalistyczne usługi opiekuńcze, które są skierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi.

Liczbę rodzin i osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela Nr 25.

Lata	Liczba pracowników		Liczba rodzin i osób objętych usługami opiekuńczymi		Liczba rodzin i osób objętych usługami op. specjalistycznymi	
	usług opiekuń.	specjal. usług op.	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
2001	45	5	110	127	5	13
2002	39	5	95	118	10	14
2003	34	6	87	124	15	26
2004	32	5	111	134	15	17
2005	30	4	106	150	11	13

Z powyższego zestawienia wynika, że w omawianym okresie systematycznie spadała liczba pracowników świadczących usługi opiekuńcze, a utrzymywała się na podobnym poziomie liczba rodzin i osób objętych tą formą pomocy. O ile w 2001 r. wszystkie ośrodki pomocy społecznej w powiecie świadczyły usługi opiekuńcze, to w 2005 r. już tylko w 6 gminach prowadzono tą formę. Należy dodać, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie organizuje (o czym już wspomiano) pomoc półstacjonarną dla osób starszych w Dziennym Domu Seniora.

Również w strukturze MOPS w Ciechanowie znajduje się Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób upośledzonych umysłowo. Dla osób tych są organizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze, które wynikają z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. W latach 2001 – 2004 były świadczone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudusku. Natomiast w 2005 r. poza tymi dwoma ośrodkami usługi specjalistyczne organizowały także: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku i Opinogórze.

1.7. Alkoholizm i narkomania.

Alkoholizm.

Mimo, że pod względem liczebności grupa osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm jest niewielka, to skutki społeczne są znacznie wyższe. Problem alkoholizmu występuje bowiem przede wszystkim w grupie rodzin wielodzietnych i najczęściej najuboższych, a spowodowany jest głównie bezrobociem, brakiem perspektyw życiowych i prawidłowych wzorców wychowawczych. Niepokoi wzrost tego zjawiska wśród kobiet oraz osób młodych do 18 roku życia. Liczbę i udział

rodzin i osób w tych rodzinach objętych pomocą z powodu alkoholizmu ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 26.

Lata	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: rodziny i osoby objęte pomocą z powodu alkoholizmu		Udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
2001	3.427	11.989	244	901	7,1	7,5
2002	3.869	13.776	115	357	2,9	2,6
2003	4.149	14.678	317	1.117	7,6	7,6
2004	3.153	11.693	295	1.012	9,4	8,7
2005	3.017	10.468	258	956	8,6	9,1

Od 2001 r. liczba, jak i udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu, były zmienne. Z danych jednostkowych za 2005 r. (załącznik Nr 11) wynika, że najwyższy udział osób objętych pomocą z tego tytułu do ogółu objętych pomocą był w gminie Ciechanów – 15,7% oraz Opinogóra – 11,8%; najniższy w gminach: Regimin – 2,7% i Sońsk – 4,6%.

W ankietach przesłanych z gmin, wśród form pomocy osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom świadczonym przez gminy dominowały: możliwość korzystania z punktów konsultacyjnych, grup wsparcia AA i grup samopomocowych AL.-ANON, pomoc w uzyskaniu zgody na zamknięte leczenie odwykowe i zwrot kosztów dojazdu na terapię, możliwość korzystania z porad psychologa i prawnika, uczestnictwo w programach profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, a także pomoc finansowa, w naturze i praca socjalna.

Wiele gmin zgłaszało potrzebę powstawania grup AA oraz grup wsparcia AL.-ANON, dostępu do poradnictwa specjalistycznego, tworzenia systemu pomocy całej rodzinie, ale także kreowania i propagowania modelu trzeźwego stylu życia poprzez edukację całego środowiska lokalnego.

Należy podkreślić, że osoby uzależnione od alkoholu są objęte działaniami profilaktycznymi oraz leczeniem uzależnień. Z najszerszą ofertą w tym zakresie wychodzi Biuro ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciechanowie, Poradnia Leczenia Uzależnień oraz Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnień od Alkoholu w Ciechanowie. W gminach wiejskich osoby z problemem alkoholowym korzystają z pomocy punktów konsultacyjnych istniejących przy gminnych komisjach

rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzone są dla nich programy profilaktyczne, udzielana jest praca socjalna oraz pomoc rodzinie w podjęciu leczenia odwykowego.

Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie prowadziła w minionych latach szereg działań mających na celu zminimalizowanie zjawisk patologicznych, w tym alkoholizmu występujących wśród dzieci, młodzieży oraz w rodzinie. Prowadzono m.in. działania ukierunkowane na ograniczenie dostępu do alkoholu osobom nieletnim oraz prowadzono kontrole punktów sprzedaży i miejsc podawania alkoholu. W działania włączono przedstawicieli miejskich i gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Straż Miejską. Zagadnienie to realizowano w ramach takich działań jak np.: „Bezpieczne Ferie 2005” oraz „Wakacje 2005”.

Narkomania.

Pomoc rodzinom i osobom z powodu narkomanii wykazał tylko Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie. W 2001 r. dotyczyła ona 3 rodzin, w których żyło 8 osób, natomiast w 2005 r. 5 rodzin z 14 osobami.

Są to oficjalne dane, podczas gdy skala tego problemu jest znacznie wyższa. Z badań przeprowadzonych przez Biuro ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wśród młodzieży uczącej się na terenie Ciechanowa wynika, że około 30% młodzieży w wieku 13 do 19 lat miało kontakt z narkotykami. Najwięcej osób zażywających narkotyki znalazło się wśród uczniów technikum – 21,2% i licealistów – 18,3%. Wśród uczniów szkół zawodowych – 17,2% osób sięgało po narkotyki zaś wśród gimnazjalistów – 4,3%. Jednocześnie funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie w 2005 r. ujawnili 9 nieletnich, którzy popełni 15 przestępstw przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Najczęściej ujawnianymi środkami psychoaktywnymi przez nieletnich był susz ziela konopi indyjskich (marihuana) i amfetamina. Ujawniono także jeden przypadek posiadania przez nieletnią tabletek extasy i LSD. Mając na celu zapobieganie narkomanii Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie podejmuje szereg działań profilaktyczno-prewencyjnych mających na celu zapobieganie tym negatywnym zjawiskom społecznym. Prowadzone są m.in. spotkania z młodzieżą, rodzicami i pedagogami szkolnymi odnośnie narkomanii, które obejmują swym zakresem odpowiedzialność prawną nieletnich za czyny określone w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, szkodliwości zażywania środków psychoaktywnych, rozpoznawania symptomów zażywania narkotyków.

W ankietach przesłanych z gmin wskazano działania mające na celu ograniczenie zjawiska narkomanii. Zwrócono w nich uwagę na: wczesną profilaktykę, realizację programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii oraz przeznaczonych dla rodziców i kadry pedagogicznej, a także stworzenie młodzieży alternatywnych możliwości spędzenia wolnego czasu.

1.8. Przemoc w rodzinie i inne zjawiska patologii społecznych w rodzinie.

Wśród zjawisk patologii społecznej, coraz powszechniej występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Przemoc domowa (zwana też przemocą w rodzinie) to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienia i szkody. Przemoc w rodzinie jest często problemem ukrytym. Jednak w ciągu ostatnich lat liczba osób, które decydują się mówić o przemocy domowej ciągle wzrasta. Znajduje to odzwierciedlenie w statystyce Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie, z której wynika, że coraz więcej zgłaszanych jest faktów przemocy – zjawisko to ma tendencję wzrostową. Skalę tego zjawiska ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 27

Liczba interwencji domowych oraz ofiar przemocy domowej w powiecie ciechanowskim w latach 2001 – 2005.

Lata	Interwencje domowe	Wg procedury „Niebieska Karta”	Ofiary przemocy				
			Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci do 13 lat	Dzieci 13-18 lat
2001	1.368	94	122	65	7	26	24
2002	1.666	52	99	54	6	17	22
2003	1.513	117	195	115	6	40	34
2004	2.025	62	139	62	2	49	26
2005	2.495	282	547	275	37	163	72

Z zestawienia wynika, że ofiarami przemocy domowej są w ponad 93% kobiety oraz małoletnie dzieci. Wśród sprawców przemocy, dominują mężczyźni, których w 2005 r. na 283 było 279, co stanowi 98,6% ogółu. W 4 przypadkach sprawcami przemocy domowej były kobiety. Nie odnotowano natomiast sprawców przemocy domowej w ramach procedury „Niebieska Karta”, wśród osób nieletnich. Z ogólnej liczby 210 sprawców będących pod wpływem alkoholu, w 207 przypadkach byli to mężczyźni

i w 3 przypadkach kobiety. Do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia przewieziono łącznie 119 sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu, wśród których było 118 mężczyzn i 1 kobieta.

W ramach programu „Niebieskiej Karty” wszczętych zostało 40 postępowań przygotowawczych z art. 207 Kodeksu Karnego (znęcanie nad rodziną). Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie przekazali łącznie 71 informacji, z czego 18 do ośrodków pomocy społecznej, 47 do miejskich i gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz 6 informacji do innych instytucji, tj. Sądu Rodzinnego, kuratorów zawodowych dla dorosłych.

O zwiększaniu się skali zjawiska przemocy w rodzinie świadczą również dane statystyczne z ośrodków pomocy społecznej. Co prawda, w sprawozdaniach rocznych MPiPS z ops - dane dotyczące przemocy w rodzinie są uwzględnione od 2004 r., ale do tut. Centrum docierały informacje, że problem ten narasta. Mimo, że liczebnie grupa osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie jest niewielka, to skutki społeczne – ze względu przede wszystkim na ofiary przemocy – kobiety i małe dzieci są wysokie.

W 2004 r. pomocą z tego powodu objęto 34 rodziny, w których było 137 osób, w tym: z gminy: Ojrzeń – 18 rodzin z 59 osobami, miasta Ciechanów – 6 z 22 osobami, gminy Ciechanów – 5 z 28 osobami, Regimin – 3 z 19 osobami oraz Sońsk – 2 z 9 osobami.

W 2005 r. natomiast rodzin i osób objętych pomocą z powodu przemocy było mniej, bo 24 z 86 osobami, w tym: w mieście Ciechanów – 13 rodzin z 46 osobami, gminie Ojrzeń – 5 z 23 osobami, gminie Ciechanów – 3 z 15 osobami, mieście i gminie Gliniojecku 2 z 12 osobami oraz gminie Sońsk - 1 rodziną z 5 osobami.

Z ankiet przesłanych z gmin wynika, że w większości przypadków przyczyną przemocy domowej jest nadużywanie alkoholu przez sprawcę, który będąc pod jego wpływem staje się agresywny wobec rodziny, a jego agresja często przybiera postać znęcania psychicznego i fizycznego nad rodziną. Zjawisko przemocy występuje również często w rodzinach gdzie jest trudna sytuacja bytowa lub której członkowie są zaburzeni psychicznie albo brakuje im pozytywnych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego, a tym samym mają oni niskie poczucie swojej wartości.

Niekiedy przemoc w rodzinie przybiera tak drastyczne formy, że zagraża zdrowiu lub życiu ofiar. Wówczas wskazane jest odseparowanie ofiary od sprawcy poprzez umieszczenie jej w ośrodku interwencji kryzysowej.

Następstwem przemocy domowej są m.in. rozwody (o których była informacja przy rodzinach niepełnych), pogorszenie się sytuacji materialnej rodziny, ucieczki nieletnich z domów rodzinnych, demoralizacja nieletnich, którzy wzorując się na rodzicach, zbyt wcześnie sięgają po alkohol, papierosy, a pozbawieni należytej opieki wchodzą w konflikt z prawem.

W 2005 r. na terenie powiatu ciechanowskiego, 126 nieletnich popełniło 102 czyny karalne w kategorii przestępstw. Ujawniono także 18 czynów popełnionych przez nieletnich poniżej 13 roku życia. Nieletni najczęściej brali udział w następujących kategoriach przestępstw: kradzież cudzej rzeczy, rozboje i wymuszenie rozbójnicze, łamanie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, kradzież z włamaniem, uszczerbek na zdrowiu, bójka lub pobicie, uszkodzenie mienia. Istotnym elementem dotyczącym przestępczości nieletnich jest fakt skierowania do Sądu Rodzinnego 116 wniosków o rozpatrzenie w sprawach dotyczących wkroczeń dokonywanych przez nieletnich. Jednocześnie z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego w Ciechanowie wynika, że w 2005 r. 203 nieletnich objętych było nadzorem kuratora sądowego, 82 pozostawało pod nadzorem odpowiedzialnym rodziców, natomiast 24 orzeczono umieszczenie w placówce resocjalizacyjnej.

W celu zmniejszenia między innymi skali przestępczości oraz patologii wśród nieletnich został uchwalony przez Radę Powiatu Ciechanowskiego - Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla powiatu ciechanowskiego na lata 2006 – 2009.

O kryzysie rodziny świadczy również ilość spraw wpływających w minionym roku do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich a dotyczących: pozwów o zasądzenie lub podwyższenie alimentów - 299, wniosków o ustalenie kontaktów z dziećmi - 20, wniosków o ustalenie ojcostwa i alimenty - 19, spraw o zaprzeczenie ojcostwa - 15 oraz spraw dotyczących skierowania na leczenie odwykowe - 178.

Należy podkreślić, że problemy patologii rodziny i przemocy w rodzinie mają większy zasięg niż wskazują na to dane statystyczne. Wymaga to ze strony wszystkich podmiotów zintegrowanych działań w zakresie pomocy rodzinie.

W ankietach przesłanych z gmin, wśród form pomocy ofiarom przemocy dominowały: praca socjalna, pomoc finansowa, monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, prowadzenie działalności edukacyjnej w szkołach, ale także konsultacje psychologiczne, pomoc prawna i terapia dla ofiar przemocy. Gminy współpracują w ramach pomocy ofiarom przemocy z miejscowymi

posterunkami policji, szkołami, a także Sądem Rejonowym w Ciechanowie. Najszerzą ofertę pomocy w tym zakresie oferuje obecnie Biuro d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciechanowie przy ul. Powstańców Wielkopolskich 1a. Świadczy ono pomoc psychologiczną i prawną oraz prowadzi grupy wsparcia i grupy psychoedukacyjne dla ofiar przemocy w rodzinie.

Wiele gmin zgłaszało jednocześnie potrzebę: utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej i punktów informacyjno-konsultacyjnych, tworzenia grup wsparcia dla ofiar przemocy, szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, tworzenia systemu pomocy całej rodzinie, ale także powoływania zespołów interdyscyplinarnych składających się z osób zawodowo pomagających dziecku i rodzinie, a przede wszystkim podejmowanie działań zmierzających do izolacji sprawców przemocy od rodzin.

1.9 Bezdomność.

Działania pomocy społecznej obejmują także zjawisko bezdomności. Problem ten dotyczy osób nie zamieszkujących w lokalach mieszkalnych (w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy) i nie zameldowanych na pobyt stały (w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych), a także osób nie zamieszkujących w lokalach, w których nie ma możliwości zamieszkania. W powiecie ciechanowskim problem bezdomności również istnieje. Do głównych przyczyn bezdomności należą w szczególności: utrata zatrudnienia, rozpad rodziny, eksmisje, opuszczenie zakładu karnego przy jednoczesnym braku możliwości powrotu do mieszkania, brak stałych dochodów, przemoc w rodzinie, uzależnienie od alkoholu lub narkotyków oraz brak schronienia spowodowany opuszczeniem placówki opiekuńczo-wychowawczej. Mimo, że pod względem liczebności grupa osób bezdomnych jest mała, to ma ona tendencje wzrostową i stanowi istotny problem społeczny. Liczbę rodzin i osób w tych rodzinach objętych pomocą z powodu bezdomności oraz gminę z której pochodzą, ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 28

Lata	Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezdomności	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą z powodu bezdomności	Gmina z terenu której pochodzą osoby bezdomne
2001	27	27	M. Ciechanów – 27 osób

2002	33	35	M. Ciechanów – 32 osób, Mi G Głinojeck – 2, G. Sońsk - 1
2003	42	45	M. Ciechanów – 28, Mi G Głinojeck – 16, G. Sońsk - 1
2004	37	37	M. Ciechanów – 21, Mi G Głinojeck – 13, G. Sońsk – 1, G. Gołymin – 1 . Opinogóra - 1
2005	40	54	M. Ciechanów – 23, Mi G Głinojeck – 25, G. Gołymin – 2 . Opinogóra - 4

Jak wynika z powyższego zestawienia istnieje tendencja wzrostowa osób dotkniętych problemem bezdomności – wyjątek stanowi 2004 r.

Najczęstszą formą pomocy udzielanej tym osobom jest zapewnienie wsparcia finansowego, pomoc rzeczowa (żywność, odzież), pobyt w noclegowniach lub mieszkaniach przygotowanych dla osób bezdomnych oraz praca socjalna.

Biorąc pod uwagę dane dotyczące problemu bezdomności w powiecie ciechanowskim na przestrzeni kilku lat, należy stwierdzić, że zachodzi konieczność wypracowania systemu społecznego wsparcia dla osób z problemem bezdomności.

Pomoc, szeroko rozumiana praca socjalna, a przede wszystkim wspieranie tych osób w wychodzeniu z bezdomności łagodzącyby skutki bezdomności w kontekście indywidualnej osoby, a jednocześnie stopniowo i systematycznie zmniejszałoby skalę zjawiska.

Wobec bezdomnych, szczególnie w okresie zimowym, działania podejmuje także Komenda Powiatowa Policji, a mają one na celu zapewnienie osobom bezdomnym podstawowych potrzeb. W 2005 r. na terenie miasta Ciechanów funkcjonariusze Policji ujawnili kilka osób bezdomnych, które w przeważającej mierze pochodziły z poza terenu powiatu ciechanowskiego. Osoby bezdomne informowano o możliwości skorzystania z noclegowni w MOPS w Ciechanowie.

1.10. Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Wiele osób bezdomnych to między innymi osoby zwolnione z zakładu karnego. Poza brakiem mieszkania, najbardziej dotkliwy dla tych osób jest brak stałych źródeł dochodu. Mimo, że pod względem liczebności grupa osób po zwolnieniu z zakładu karnego i zgłaszająca się do ośrodków pomocy społecznej jest mała, to ma ona tendencję wzrostową i stanowi istotny problem społeczny. Liczbę rodzin i osób w tych

rodzinach objętych pomocą z powodu opuszczenia zakładu karnego oraz gminę z której pochodzą, ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 29

Lata	Liczba rodzin objętych pomocą z powodu opuszczenia zakładu karnego	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą z powodu opuszczenia zakładu karnego	Gmina z terenu której pochodzą osoby bezdomne
2001	53	87	M. Ciechanów – 63 osoby, MiG Glinojec – 7, G. Ciechanów - 2, G. Gołymin – 3, Ojrzeń – 1, Opinogóra – 5, Regimin – 5, G. Sońsk - 1
2002	53	128	M. Ciechanów – 79 osób, Mi G Glinojec – 30, G. Ciechanów – 2, G. Gołymin – 4, G. Ojrzeń 2, G. Opinogóra – 4, G. Regimin – 6, G. Sońsk - 1
2003	41	112	M. Ciechanów – 91 osób, MiG Glinojec – 2, G. Gołymin – 2, Grudusk – 1, Ojrzeń – 1, Opinogóra – 9, Regimin – 5, Sońsk - 1
2004	31	89	M. Ciechanów – 42, Mi G Glinojec – 4, G. Ciechanów – 1, G. Gołymin – 2, Grudusk – 17, Opinogóra – 8, Regimin – 12, Sońsk – 1
2005	33	70	M. Ciechanów – 46, Mi G Glinojec – 2, G. Ciechanów – 1, Grudusk – 18, Ojrzeń – 6, Regimin – 12, Sońsk – 1 G. 2 .

Jak wynika z powyższego zestawienia od 2002 r. występuje spadek liczby osób, które po opuszczeniu zakładu karnego zgłaszają się do ośrodków pomocy społecznej. Najczęstszą formą pomocy udzielanej tym osobom jest zapewnienie wsparcia finansowego, pomoc rzeczowa, pobyt w noclegowniach oraz praca socjalna, polegająca między innymi na pomocy załatwieniu spraw urzędowych, kontaktach z PUP, czy kuratorami sądowymi.

Podobnie, jak w przypadku osób bezdomnych, zachodzi konieczność wypracowania systemu społecznego wsparcia dla tych osób. W przesłanych ankietach z gmin podkreślano, że osobom tym należy zapewnić pracę w formie prac społeczno-użytecznych lub tworzenie spółdzielni socjalnych.

Zarówno dla osób bezdomnych, jak i opuszczających zakłady karne najważniejszym problemem jest brak własnego mieszkania.

Na terenie powiatu ciechanowskiego sytuacja mieszkaniowa jest trudna. W 2005 r. na mieszkania komunalne oczekiwało 701 osób. Średni okres oczekiwania na mieszkanie komunalne to 10 lat. Należy dodać, że w 2005 r. przeprowadzono 37 eksmisji. Z przesłanych ankiet z gmin wynika, że optymalnym rozwiązaniem byłaby budowa mieszkań komunalnych i socjalnych.

Na zakończenie omawiania działań podejmowanych przez gminy nie może zabraknąć informacji dotyczącej **pracy socjalnej** świadczonej przez pracowników ośrodków pomocy społecznej. Jest to jedno z podstawowych zadań wykonywanych przez pracowników socjalnych. Praca ta, to pomoc jednostkom i grupom podopiecznych w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych przez wyzwalanie tkwiących w nich samych lub ich otoczeniu sił i możliwości rozwojowych. To bezpośrednie oddziaływanie pracowników socjalnych na jednostkę i jej najbliższe otoczenie organizowały wszystkie ośrodki pomocy społecznej. Liczbę rodzin i osób objętych pracą socjalną w latach 2001 – 2005 ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 30

Lata	Pomoc udzielna w postaci pracy socjalnej ogółem		Wyłącznie praca socjalna		Liczba pracowników socjalny	Liczba mieszkańców przypadająca na pracownika
	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach		
2001	1.413	4.513	589	1779	40	2.348
2002	1.473	4.809	589	1.753	40	2.295
2003	1.310	4.244	717	1.711	40	2.298
2004	1.854	6.938	763	2.233	39	2.350
2005	1.741	6.052	690	2.097	40	2.279

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba pracowników socjalnych w minionych 5 latach utrzymuje się na nie zmienionym poziomie, natomiast nastąpił wzrost, szczególnie od 2004 r., liczby rodzin i osób objętych tą formą pomocy.

Średnio w gminach powiatu ciechanowskiego na jednego pracownika socjalnego przypadało znacznie więcej niż 2000 tys. mieszkańców. Z danych jednostkowych (załącznik Nr 12) wynika, że najwięcej mieszkańców na 1 pracownika socjalnego występuje w gminach: Ciechanów – 2.969; Sońsk – 2.685 oraz Regimin – 2.478.

2. Zadania powiatu z obszaru pomocy społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Powiatową jednostką organizacyjną, która realizuje zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej oraz wspierania osób niepełnosprawnych jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie. Do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez Centrum należy przede wszystkim: umieszczanie osób wymagających całodobowej opieki w domach pomocy społecznej, kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do Ośrodka Wsparcia w Ciechanowie; organizowanie opieki nad dziećmi pozbawionymi częściowo lub całkowicie opieki rodziców, poprzez umieszczanie ich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych; wspieranie rodzin zastępczych w opiece nad dziećmi i udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka; wspieranie usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz objęcie ich pomocą finansową. Natomiast zadania z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych, to między innymi: udzielanie pożyczek osobom niepełnosprawnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej; dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się; dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, refundacja wydatków poniesionych przez osoby niepełnosprawne na zakup sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych.

W Centrum działa Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, który wydaje: orzeczenia o stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych, opinie w sprawie konieczności sprawowania stałej, bezpośredniej opieki nad dzieckiem i jego pielęgnacji w zakresie, który uniemożliwia podjęcie zatrudnienia lub pracy w prowadzonym gospodarstwie rolnym, legitymacje dla osób niepełnosprawnych.

2.3. Domy pomocy społecznej i ośrodki wsparcia.

Osamotnienie, choroba i konieczność stałej opieki i pomocy drugiej osoby to główne powody ubiegania się o umieszczenie w domach pomocy społecznej ludzi w podeszłym wieku oraz osób młodszych z zaburzeniami psychicznymi.

Dom pomocy społecznej zapewnia całodobową opiekę osobom, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu; którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w ich miejscu zamieszkania.

Takim osobom dom zapewnia usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

W powiecie ciechanowskim funkcjonują dwa domy pomocy społecznej pobytu stałego i aktualnie – stan na 30 czerwca 2006 r. jest w nich 295 miejsc.

W związku z nową ustawą z dnia 01 marca 2004 r. o pomocy społecznej zmieniły się zasady kierowania i odpłatności za pobyt mieszkańców w dps. Decyzję o skierowaniu i odpłatności za pobyt w dps wydaje organ gminy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby. Spowodowało to znaczny spadek liczby osób umieszczanych w domach pomocy społecznej. Trudności finansowe z jakimi borykają się samorzady lokalne znacznie ograniczają wydawanie decyzji kierujących do dps.

2.3.1. Dom Pomocy Społecznej w Ciechanowie, ul. Krucza 32. (180 miejsc)

Dom przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych - 120 miejsc oraz oddział dla osób przewlekle psychicznie chorych – 60 miejsc. Od 01 lipca 2006 r., w związku z utrzymującymi się wolnymi miejscami w DPS Krucza, została zmniejszona liczba miejsc z 210 do 180 oraz zwiększona liczba miejsc na oddziale dla osób przewlekle psychicznie chorych z 30 do 60. Na dzień 30 czerwca 2006 roku przebywało w nim 180 mieszkańców, w tym 120 na oddziale dla przewlekle somatycznie chorych oraz 60 na oddziale dla przewlekle psychicznie chorych. Liczbę miejsc i mieszkańców w DPS Krucza w latach 2001 – 2005 ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 31

Lata	Liczba miejsc ogółem	Liczba miejsc na oddziale dla przewlekle psychicznie chorych	Liczba mieszkańców	Liczba wolnych miejsc
2001	210	30	210	0
2002	210	30	210	0
2003	210	30	210	0
2004	210	30	195	15
2005	210	30	175	35

Dom posiada opracowany program naprawczy, który jest realizowany celem osiągnięcia standardu do końca 2006 r.

2.1.2. Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Ciechanowie, ul. Batalionów Chłopskich 12 - dla osób starych w Ciechanowie (115 miejsc)

Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku, głównie kombatantów, osób represjonowanych i ich współmałżonków. Dysponuje 115 miejscami. Na dzień 30 czerwca 2006 r. przebywało w nim 97 mieszkańców. Liczbę miejsc i mieszkańców w DPS „Kombatant” w latach 2001 – 2005 ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 32

Lata	Liczba miejsc	Liczba mieszkańców	Liczba wolnych miejsc
2001	115	115	0
2002	115	115	0
2003	115	115	0
2004	115	106	9
2005	115	95	20

Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Ciechanowie funkcjonuje na poziomie obowiązujących standardów.

Ponadto DPS „Kombatant”, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom środowisk osób niepełnosprawnych, jest organizatorem turnusów rehabilitacyjnych.

2.1.3. Ośrodek Wsparcia pn. Ośrodek Opiekuńczy-Mieszkania Chronione w Ciechanowie.

Ośrodek ma siedzibę w Ciechanowie przy ul. Świętochowskiego 8. Jest placówką pobytu dziennego, obejmuje swoim zasięgiem powiat ciechanowski. Przeznaczony jest dla 20 osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. Celem ośrodka jest organizowanie oparcia społecznego dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub niepełnosprawności intelektualnej mają poważne trudności w życiu codziennym. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do stanu zdrowia i sprawności psychofizycznej jego uczestników. Na koniec czerwca 2006 roku w Ośrodku przebywało 21 osób.

Kwalifikację i kierowanie do Ośrodka Wsparcia prowadzi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie.

2.2. Opieka nad dziećmi poza rodziną naturalną.

Wzrost dezintegracji rodzin prowadzi do wzrostu sieroctwa społecznego. Skutkiem bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest umieszczenie dziecka poza rodziną naturalną. Konsekwencje wynikające z faktu sieroctwa wymagają stworzenia programów kompensacyjnych, jak również stwarzają pilną potrzebę szybkiego rozwoju różnych form opieki zastępczej. Dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców opiekę i wychowanie w naszym powiecie zapewniają rodziny zastępcze i Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wielofunkcyjna w Gołotczyźnie.

2.2.1. Opieka nad dziećmi w rodzinach zastępczych.

W powiecie ciechanowskim według stanu na dzień 30 czerwca 2006 r. funkcjonowało 75 rodzin zastępczych. Wśród tych rodzin 70 są to rodziny spokrewnione z dzieckiem, 5 nie spokrewnione oraz jedna rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego. Łącznie przebywało w nich 119 dzieci. Liczbę rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2001 – 2005 ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 33

Lata	Liczba rodzin zastępczych			Liczba dzieci w rodzinach zastępczych
	Spokrewnionych	Niespokrewnionych	Zaw. niespokrew. o charakterze pogotowia rodzin.	
2001	56	0	1	80
2002	61	0	2	84
2003	62	4	1	90
2004	67	4	1	103
2005	73	6	1	117

Z powyższej tabeli wynika, iż w okresie 5 lat następował stały wzrost liczby rodzin zastępczych zarówno spokrewnionych, jak i nie spokrewnionych oraz zwiększała się liczba dzieci w tych rodzinach. O ile w 2001 r. i 2002 r. nie było rodzin zastępczych nie spokrewnionych z dzieckiem, to w 2005 r. było ich już 6.

Poniższa tabela przedstawia natomiast informację dotyczącą funkcjonowania rodzin zastępczych w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego latami 2001 – 2005.

Tabela Nr 34

Gmina	2001		2002		2003		2004		2005	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
m. Ciechanów	35	47	39	53	37	55	38	59	43	67
mg. Głinojeck	3	5	3	5	5	7	5	7	8	10
g. Ciechanów	3	3	4	4	4	4	5	5	6	10
g. Gołymin	1	2	1	1	1	1	1	1	0	0
g. Grudusk	2	3	1	2	1	1	1	1	2	3
g. Ojrzeń	4	8	4	6	4	6	6	8	4	6
g. Opinogóra	5	7	5	6	5	8	6	14	6	14
g. Regimin	1	1	2	3	3	4	3	4	2	3
g. Sońsk	2	4	2	4	2	4	22	4	2	4
RAZEM:	56	80	61	84	62	90	87	103	73	117

Jak wynika z zamieszczonego zestawienia, najwięcej rodzin zastępczych zamieszkuje na terenie miasta Ciechanowa, najmniej na terenie gminy Grudusk, Regimin i Sońsk. Na terenie gminy Gołymin nie funkcjonuje ani jedna rodzina zastępcza.

Ubóstwo, bezrobocie, a w konsekwencji bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i sprawach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego to główne powody ograniczenia władzy rodzicielskiej i umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. Duży odsetek dzieci wychowywanych w rodzinach zastępczych to sieroty i półsieroty, które utraciły oboje lub jednego z rodziców biologicznych. Osoby prowadzące rodzinną opiekę zastępczą otrzymują wsparcie psychologiczno – pedagogiczne ze strony tutejszego centrum oraz Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego. Rodziny zastępcze otrzymują comiesięczną pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Średnia miesięczna pomoc wynosi około 600 zł na jedno dziecko i jest uzależniona od wieku i stanu zdrowia dziecka. Rodziny otrzymują także jednorazowe świadczenie pieniężne w związku z przyjęciem dziecka do rodziny.

Pozytywne doświadczenie tutejszego Centrum w organizowaniu rodzin zastępczych wskazują na to, że niezbędne jest pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych nie spokrewnionych z dzieckiem. Przygotowane, zmotywowane, przeszkolone odpowiednio rodziny zastępcze przejmą ciężar opieki nad dziećmi w sytuacjach,

w których rodzice naturalni czasowo lub na stałe nie są w stanie opiekować się dzieckiem.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że od 01 stycznia 2005 r. powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed jego umieszczeniem w rodzinie zastępczej, ponosi za niego odpłatność i jest zobowiązany zawrzeć stosowne porozumienie. W związku z tym powiat ciechanowski zawarł porozumienia w sprawie umieszczenia dzieci i wysokości wydatków. Aktualnie obowiązują porozumienia zawarte z 5 powiatami, z terenu których 10 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych zamieszkujących na terenie naszego powiatu. Natomiast 4 powiaty, na terenie których w rodzinach zastępczych zostało umieszczonych 5 dzieci z terenu naszego powiatu zawarły odpowiednie porozumienia.

2.2.2. Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze.

W powiecie ciechanowskim funkcjonuje Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Wielofunkcyjna w Gołotczyźnie, posiadająca 50 miejsc dla dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodziców. Jest to placówka o charakterze wielofunkcyjnym, łącząca działania interwencyjne (10 miejsc) i socjalizacyjne (40 miejsc). Placówka zapewnia dzieciom i młodzieży pozbawionym opieki rodziców całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspakaja niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia dziecka. Zapewnia opiekę dzieciom do uzyskania pełnoletności lub po uzyskaniu pełnoletności do czasu ukończenia szkoły.

Do 01 października 2001 roku na terenie powiatu istniały 2 placówki opiekuńczo – wychowawcze tj. Pogotowie Opiekuńcze (30 miejsc) i Dom Dziecka w Sońsku (50 miejsc). W 2001 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami połączono placówkę interwencyjną i placówkę socjalizacyjną w Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych i przeniesiono do Gołotczyzny. Następnie w 2005 roku nastąpiło przekształcenie Zespołu Placówek w Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą Wielofunkcyjną, z liczbą miejsc 60. Placówki w ramach dochodzenia do standardu mogą przekształcać się w placówki opiekuńczo – wychowawcze wielofunkcyjne. Takie też działania i w tym kierunku podjęła placówka w Gołotczyźnie.

W 2006 roku z powodu utrzymującej się niewykorzystanej liczby miejsc w placówce oraz koncepcją uzyskania do końca 2006 roku wymaganego prawem standardu zmniejszono liczbę miejsc w placówce do 50.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2006 roku w placówce przebywało 51 wychowanków, w tym objętych działaniami interwencyjnymi - 10 i działaniami socjalizacyjnymi – 41. Większość dzieci pochodzi z terenu powiatu ciechanowskiego. Przyjmowanie dzieci do placówki z terenu innych powiatów odbywa się na podstawie zawieranych porozumień w sprawie umieszczenia dziecka i wysokości ponoszonych wydatków na jego utrzymanie. Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Wielofunkcyjnej w Gołotczyźnie w 2006 r. wynosi 2.180 zł. Z terenu innych powiatów przebywało w placówce na koniec czerwca 2006 roku 23 wychowanków. Podobnie jak w przypadku rodzin zastępczych, aktualnie powiat ciechanowski ma zawarte z 5 powiatami porozumienia w sprawie umieszczenia 23 dzieci w naszej placówce. Analogicznie 2 powiaty na terenie których w placówkach przebywa 6 naszych dzieci zawarły również stosowne porozumienia.

Należy podkreślić, że placówka systematycznie realizuje działania mające na celu osiągnięcie do końca 2006 roku wymaganego prawem standardu.

2.2.3. Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy.

Ośrodek mieści się w Ciechanowie. Jest powiatową jednostką organizacyjną. Do jego głównych zadań należy:

- pozyskiwanie, szkolenie, kwalifikowanie kandydatów na rodziców adopcyjnych i zastępczych
- kwalifikowanie dzieci do zastępczych form wychowania rodzinnego
- dobór rodziny adopcyjnej lub zastępczej właściwej ze względu na potrzeby dziecka
- współpraca z sądami rodzinnymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka
- poradnictwo pedagogiczno – psychologiczne świadczone rodzicom adopcyjnym, zastępczym oraz rodzinom naturalnym dzieci umieszczonych w różnych formach opieki zastępczej
- działalność edukacyjna i upowszechniająca tworzenie rodzin adopcyjnych, zastępczych oraz placówek rodzinnych.

Ośrodek wspólnie z Centrum obejmuje opieką pedagogiczną i psychologiczną zawodową nie spokrewnioną z dzieckiem rodziną zastępczą o charakterze pogotowia rodzinnego. Ponadto w Ośrodku odbywają się kontakty dzieci umieszczonych w nie spokrewnionych z dzieckiem rodzinach zastępczych z rodzicami biologicznymi.

Podsumowując opieka nad dzieckiem i rodziną oznacza podejmowanie wszelkich działań zmierzających do zaspokajania potrzeb i stworzenia warunków prawidłowego rozwoju i wychowania. Najlepszym rozwiązaniem dla każdego dziecka jest utrzymanie go jak najdłużej w rodzinie naturalnej bądź poszukiwanie najlepszych, alternatywnych rozwiązań korzystnych dla dziecka i rodziny.

2.3. Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Pełnoletnia młodzież opuszczająca rodziny zastępcze oraz różne typy placówek opiekuńczo – wychowawczych zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne, a także pomoc pieniężną na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Tabela Nr 35

Liczba wychowanków objętych pomocą w związku z usamodzielnieniem w latach 2001 – 2005.

Usamodzielniani wychowankowie	Lata				
	2001	2002	2003	2004	2005
Osoby usamodzielniane z rodzin zastępczych	31	33	35	30	26
Osoby usamodzielniane z placówek opiekuńczo-wychowawczych	15	20	24	29	30
Razem	46	53	59	59	56

Dla każdego wychowanka opracowywany jest indywidualny program usamodzielnienia i integracji wychowanka ze środowiskiem, w którym ustala się formy i zakres pomocy biorąc pod uwagę sytuację usamodzielnianego wychowanka oraz warunki materialne i socjalne rodziców. Największym problemem z jakim borykają się nasi usamodzielniani wychowankowie to brak odpowiednich warunków mieszkaniowych. Należy więc zabezpieczyć ich potrzeby mieszkaniowe. Młodych ludzi, którzy opuszczają placówkę należy wyposażyć w liczne umiejętności społeczne, rozwinąć w nich życiową dzielność, siłę przebiccia, wiarę we własne możliwości.

Należy organizować działania wspomagające programowe, mające na celu stworzenie warunków do nabywania samodzielności życiowej. Udany proces usamodzielnienia gwarantuje przede wszystkim osobisty potencjał wychowanka, dzięki któremu będzie on chciał skorzystać z szansy, jaką daje mu m.in. przystąpienie do programu usamodzielnienia.

Według stanu na koniec czerwca 2006 r. procesem usamodzielniania objętych było 24 wychowanków rodzin zastępczych i 33 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wszyscy Ci wychowankowie kontynuują naukę i przygotowują się do „życia z perspektywami”, do planowania działań i pokonywania trudności.

2.4. Orzekanie o niepełnosprawności.

Zadania dotyczące orzekania o niepełnosprawności dla potrzeb pozarentowych mieszkańców powiatu realizuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który funkcjonuje w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie.

Do kompetencji struktury orzeczniczej jaką jest Zespół należy :

1. orzekanie o stopniu niepełnosprawności do celów związanych ze szkoleniem i zatrudnieniem osób niepełnosprawnych, uczestnictwem w warsztacie terapii zajęciowej, koniecznością zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie, prawem do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się: korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe i inne placówki; z uzyskaniem świadczenia pielęgnacyjnego; korzystaniem z karty parkingowej; prawem do zamieszkiwania w odrębnym pokoju oraz korzystaniem z ulg i uprawnień wynikających z odrębnych przepisów;
2. orzekanie o niepełnosprawności dzieci do 16 roku życia do celów: uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym oraz uzyskania ulg i uprawnień wynikających z odrębnych przepisów;
3. wydawanie legitymacji osoby niepełnosprawnej.

Liczbę składanych do zespołu wniosków i wydanych orzeczeń oraz legitymacji w latach 2001 – 2005 obrazuje poniższa tabela.

Tabela Nr 36

Lata	Dorośli		Dzieci*		Legitymacje	
	Liczba wniosków	Liczba orzeczeń	Liczba wniosków	Liczba orzeczeń	Liczba wniosków	Liczba wyd. legit.
2001	529	505	-	-	104	104
2002	592	540	639	558	209	209
2003	568	583	418	449	424	424
2004	472	459	287	286	370	370
2005	619	594	247	255	300	300

* orzeczenia o niepełnosprawności dzieci są wydawane od 2002 r.

Z powyższego zestawienia wynika, że w minionych latach wzrosła liczba składanych wniosków oraz wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z 505 w 2001 r. do 594 w 2005 r. Wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia złożono najwięcej w pierwszym roku obowiązywania przepisów, tj. w 2002 r. – było ich aż 639, natomiast w latach następnych liczba ich zmalała do 247 w 2005 r. Liczba wniosków i wydawanych legitymacji w minionych latach była zmienna, od 104 w 2001 r. do 424 w 2003 r.

Orzeczenia o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności.

Powiatowy Zespół wydaje orzeczenia o niepełnosprawności dla dzieci do 16 r. ż. oraz o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r. ż.; na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo za ich zgodą, instytucji pomocy społecznej.

W 2005 r. do Zespołu wpłynęło 619 wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz 246 wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności dziecka.

Tabela Nr 37

Liczba i cel przyjętych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w 2005 r.

Lp.	Cele złożenia wniosku	Liczba wniosków
1.	Odpowiednie zatrudnienie	83
2.	Szkolenie	0
3.	Uczestnictwo w terapii zajęciowej	3
4.	Konieczności zaopatrzenie w przedm. ortoped. i srodki pomoc.	126
5.	Korzystanie z systemu środ. wsparcia w samodz. egzystencji	102
6.	Zasiłek stały	165

7.	Zasiłek pielęgnacyjny	130
8.	Korzystania z karty parkingowej	3
9.	Inne cele - ulgi	7
	Razem – dorośli powyżej 16 roku życia	619
1.	Zasiłek pielęgnacyjny dla dzieci do 16 r. ż.	188
2.	Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym	58
3.	Inne (zaopatrzenie ortopedyczne dla dzieci do 16 r. ż. , karta parkingowa)	0
	Razem – dzieci do 16 roku życia	246

Jak wynika z powyższych danych wnioski o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności składane były głównie dla celów: uzyskania zasiłku stałego – 26,66%, zatrudnienia – 13,41%, korzystania z zasiłku pielęgnacyjnego – 21%, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne – 20,35%; natomiast w niewielki stopniu dla: korzystania z systemu środowiskowego wsparcia – 16,48%, korzystania z ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów – 1,13%, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej – 0,49%, uzyskania karty parkingowej – 0,48%.

Wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności dziecka składane były głównie w celu uzyskania: zasiłku pielęgnacyjnego – 76,4% oraz mniejszy procent – 23,6% - dotyczył ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne.

Zespół w 2005 r. wydał 594 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, w tym :

- 29 orzeczeń o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych (4,89%),
- 548 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (92,25%), w tym :
 - z lekkim stopniem – 246 (44,89%)
 - z umiarkowanym stopniem – 190 (34,67%)
 - ze znacznym stopniem – 112 (20,44%)

Powyższe dane wskazują, iż w orzeczeniach wydanych przez Zespół przeważają orzeczenia z ustalonym lekkim stopniem niepełnosprawności. Tak więc najliczniejszą grupę wnioskodawców (52 %) stanowią osoby o naruszonej sprawności organizmu powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne. zdolne do wykonywania zatrudnienia na stanowisku przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagające w celu pełnienia ról

społecznych częściowej lub okresowej pomocy innych osób w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Natomiast 34,67% to osoby, którym orzeczono umiarkowany stopień niepełnosprawności. Są to osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Tylko 20,44 % wnioskodawców uzyskało znaczny stopień niepełnosprawności. Oznacza to osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

W 2005 r. Zespół wydał również 255 orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci do 16 r. ż.

Należy podkreślić, że Powiatowy Zespół wydawał do 2002 opinie co do konieczności sprawowania stałej, bezpośredniej opieki nad dzieckiem i jego pielęgnacji w zakresie uniemożliwiającym podjęcie zatrudnienia lub pracy w prowadzonym gospodarstwie rolnym przez osobę ubiegającą się o zasiłek stały. Natomiast od 01 lutego 2002 r. w związku ze zmianą przepisów prawa, Zespół wydaje orzeczenia o niepełnosprawności dzieci do 16 roku życia.

Analizując orzekanie o niepełnosprawności dzieci należy zwrócić uwagę na fakt, iż wprawdzie wśród wydanych w 2005 r. - 255 orzeczeń - 217 (85,1 %) dzieci zostało uznane za niepełnosprawne, jednakże 38 (14,9 %) dzieci nie spełniało kryteriów określonych w aktualnych przepisach. W związku z tym nie zostały zaliczone do osób niepełnosprawnych, co skutkuje nie otrzymaniem zasiłku pielęgnacyjnego, a także niemożnością skorzystania z uprawnień przysługujących osobie niepełnosprawnej.

Legitymacje osoby niepełnosprawnej.

Przewodniczący Zespołu wydaje z upoważnienia Starosty legitymację osoby niepełnosprawnej wnioskodawcom posiadającym prawomocne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (osoby powyżej 16 roku życia) lub niepełnosprawności (dzieci do 16 r. ż.) oraz orzeczenia innych organów orzekających, określonych odpowiednimi przepisami ustawy.

W 2005 r. do Zespołu wpłynęło 300 wniosków, w związku z tym wydano 300 legitymacji osoby niepełnosprawnej.

2.5. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

W procesie kompleksowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych niezmiernie ważną jest rehabilitacja zawodowa i społeczna.

Rehabilitacja zawodowa stawia sobie za cel przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy oraz zapewnienie jej pracy zgodnie z psychofizycznymi możliwościami oraz kwalifikacjami zawodowymi. Jest częścią ogólnego procesu rehabilitacji i polega na udzieleniu osobie niepełnosprawnej takich usług jak poradnictwo zawodowe, szkolenie zawodowe i zatrudnienie, aby umożliwić jej uzyskanie, utrzymanie i awans w odpowiedniej pracy, a przez to zapewnić jej integrację lub reintegrację w normalne życie społeczne.

Rehabilitacja społeczna to proces zmierzający do przygotowania osoby niepełnosprawnej do życia i współżycia z innymi w rodzinie i innych grupach społecznych, a więc w szkole, w pracy, w różnych sytuacjach życiowych. Proces ten wiąże się z usuwaniem wszelkich barier, które występują u osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych, a także w fizycznym środowisku. Są to przede wszystkim bariery psychiczne i bariery społeczne, które występują w ludziach.

Najlepszą formą rehabilitacji jest terapia pracą. Praca dla osoby niepełnosprawnej to nie tylko źródło dochodu, to również miejsce, gdzie może realizować się jako pełnowartościowa jednostka społeczna.

W powiecie ciechanowskim osoby niepełnosprawne mają duże trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Sytuacja gospodarcza kraju i powiatu, niekorzystne zmiany wprowadzone od 01.01. 2003 r. w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. spowodowały całkowity brak zainteresowania lokalnych pracodawców zatrudnianiem niepełnosprawnych pracowników. Wprowadzona zasadnicza zmiana w postaci refundacji kosztów oprzyrządowania stanowiska przystosowanego do niepełnosprawności pracownika bez możliwości zwrotu kosztów wynagrodzenia tego pracownika jest nie atrakcyjną zachętą ekonomiczną dla pracodawców.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej w powiecie ciechanowskim realizuje Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. PUP dysponuje środkami finansowymi Funduszu Pracy (ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).

PUP prowadzi również ewidencję osób niepełnosprawnych, poradnictwo i pośrednictwo pracy, szkolenia zawodowe dla osób niepełnosprawnych i inne instrumenty rynku pracy.

PCPR natomiast dysponuje środkami finansowymi PFRON na organizację przystosowanych stanowisk pracy do potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności osób niepełnosprawnych, finansowanie kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie wykonywania czynności zawodowych wymaganych w pracy oraz udzielanie pożyczek na uruchomienie działalności gospodarczej.

Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie rejestruje zainteresowane podjęciem pracy osoby niepełnosprawne. Poniższa tabela przedstawia stan rejestracji osób niepełnosprawnych w latach 2001 – 2005.

Tabela Nr 38

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005
Bezrobotni	140	135	144	134	129
Poszukujący pracy	72	64	43	33	35
Razem	212	199	187	167	164

Analiza powyższych danych wskazuje na spadek zainteresowania rejestracją w PUP niepełnosprawnych mieszkańców powiatu.

Kolejna tabela przedstawia poziom pozostałych, ustawowych usług świadczonych przez PUP i PCPR na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2001 - 2005

Tabela nr 39

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005
Szkolenia / kwota *	7/ 7.416	1/ 950	1/ 581	3 /2.599	3/ 8.109
Pożyczki / kwota*	2 / 33.000	2 / 40.000	4 / 74.000	1/ 20.000	0
Zorganizowane stanowiska pracy / kwota	22 / 375.739	6 / 102.779	0	0	0

* kwota wydanych środków finansowych w zł.

Analiza danych wskazuje na spadek ilości przeszkolonych osób, wzrost kosztów szkoleń zawodowych, małą ilość osób niepełnosprawnych, którym udzielono pożyczkę na uruchomienie działalności gospodarczej. Obserwuje się stosunkowo niewielkie zainteresowanie pożyczkami z PFRON, pomimo ich atrakcyjności w postaci preferencyjnego oprocentowania i możliwości umorzenia 50% pożyczki po dwóch latach nienagannego prowadzenia działalności. Osoby niepełnosprawne boją się podejmować wieloletnich zobowiązań finansowych. Tabela wskazuje ponadto na spadek zorganizowanych ze środków PFRON stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych. W 2001 roku utworzono aż 22 stanowiska pracy, głównie w Ciechanowie, w 2002 roku 6 stanowisk pracy. Od 2003 roku, od czasu zmian w ustawie żaden pracodawca z powiatu ciechanowskiego nie był zainteresowany zatrudnianiem osób niepełnosprawnych na stanowiskach przystosowanych.

Realizacja rehabilitacji zawodowej jest trudna. Wpływa się na nią szereg czynników, takich jak: aktualna sytuacja ekonomiczno - społeczna kraju i powiatu oraz niestabilny stan prawny regulujący system zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym i chronionym rynku pracy, niechęć podejmowania pracy przez osoby powodowana obawą utraty świadczenia rentowego, brak niepełnosprawnych kandydatów do pracy o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych, uprzedzenia pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Problem rehabilitacji zawodowej został szczegółowo omówiony w rozdziale VI i VIII Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Ciechanowskim w latach 2004 – 2007. Opracowano w nim diagnozę sytuacji na lokalnym rynku pracy osób niepełnosprawnych i wskazano metody działania celem poprawy sytuacji. Program jest realizowany.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych w ramach środków finansowych PFRON jest realizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie. W obszarze tej rehabilitacji obserwujemy tendencje wzrostową co do ilości niepełnosprawnych mieszkańców objętych pomocą i wysokości wydatkowanych środków finansowych.

PCPR oferuje pomoc dla :

- fizycznych osób niepełnosprawnych, po spełnieniu przez nie prawnych kryteriów udzielenia pomocy w zakresie dofinansowania: do turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt

rehabilitacyjny, likwidacji barier architektonicznych, technicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej i w komunikowaniu się;

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą, jeżeli ich działalność statutowa jest związana z rehabilitacją społeczną na rzecz osób niepełnosprawnych, w zakresie dofinansowania do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych oraz zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny. Zadanie to jest realizowane od 2003 roku.

Ze środków PFRON jest całkowicie finansowany Warsztat Terapii Zajęciowej w Ciechanowie. WTZ prowadzi Międzywojewódzka Spółdzielnia Inwalidów „Novum” w Żyrardowie od lipca 1994 roku. W latach 2001- 2002 zajęcia w warsztacie były prowadzone dla 25 osób niepełnosprawnych, od końca 2003 terapią jest objętych 30 osób. Kwota dofinansowania uczestnictwa 1 osoby w terapii jest ustalana decyzją Zarządu PFRON na każdy rok kalendarzowy i jest przekazywana do powiatu.

Poniższa tabela przedstawia wysokość realizacji poszczególnych zadań w analizowanym okresie.

Tabela Nr 40

Zadanie	2001 osoby kwota w zł	2002 osoby kwota w zł	2003 osoby/org. kwota w zł	2004 osoby/org. kwota w zł	2005 osoby/org.. kwota w zł
Turnusy rehabilitacyjne	415 216.768	211 110.456	336 176.499	374 201.348 zł	541 303.940
Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilit.	282* 101.294	117 37.000	271 188.821	403 276.641ł	541 303.940
Bariery architekt, techniczne i w komunikowaniu się	26 62.305	nie realizowane	18 55.335	20 88.136	26 100.639
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilit. osobom prawnym i jednostkom org.	-	-	1 jednostka 6.274	3 organizacje 18.147	0
Sport, turystyka, kultura, rekreacja	-	-	1 organizacja 4.000	4 organizacje 16.755	5 organizacji 13.323 zł

WTZ Ciechanów	25 347.943	25 351.105	30 351.076	30 402.420	30 402.420
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

* w 2001 roku pomoc była realizowana w ramach programu celowego „Drogowskaz”.

Rehabilitacji społecznej niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych powiatu poświęcony jest rozdz. V. i VIII. Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2004 – 2007. Przedstawiono w nim diagnozę i metody zaspokajania potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców powiatu. Dzięki współpracy z jednostkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi z każdym rokiem docieramy do coraz większej liczby osób uprawnionych do dofinansowania ze środków PFRON. Bardzo cenne jest współdziałanie instytucji rządowych, samorządowych, organizacji społecznych i samopomocowych oraz całej społeczności lokalnej na rzecz osób niepełnosprawnych. W ten sposób powoli powstaje zintegrowana sieć podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom przywraca się wiarę w możliwość lepszych warunków bytu, pracy i uczestnictwa w różnorodnych dziedzinach życia społecznego.

3. Kadra pomocy społecznej w powiecie ciechanowskim.

Na terenie powiatu ciechanowskiego we wszystkich jednostkach pomocy społecznej na dzień 31.12.2005 r. zatrudnionych było 418 pracowników. Stan zatrudnienia w latach 2001 – 2005 w sposób szczegółowy ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 41

Pracownicy jednostek pomocy społecznej w powiecie ciechanowskim w latach 2001 - 2005

Lata	Ośrodki pomocy społecznej	Domy pomocy społecznej	Ośrodek Wsparcia	Placówki opiekuńczo-wychowaw.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy
2001	133	216	7	63	14	4
2002	128	221	9	44	15	5
2003	126	218	8	41	15	4
2004	134	219	11	36	13	5
2005	131	228	10	31	13	5

Jak wynika z powyższego zestawienia najliczniejszą grupę wśród pracowników pomocy społecznej stanowili pracownicy domów pomocy społecznej – 228 i ośrodków pomocy społecznej - 131. Zwiększenie w 2005 r. liczby pracowników w domach pomocy społecznej było spowodowane dochodzeniem do standardów w tych domach. Natomiast mimo powierzenia pracownikom ośrodków pomocy społecznej dodatkowych zadań, wynikających z ustawy o zasiłkach rodzinnych, stan zatrudnienia w tych ośrodkach utrzymuje się na niezmiennym poziomie. Zmniejszenie liczby pracowników w placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych było spowodowane ich przekształcaniem oraz zmniejszeniem liczby miejsc.

4. Organizacje pozarządowe.

Organizacje pozarządowe w krajach społecznej gospodarki rynkowej mają do spełnienia szczególne posłannictwo. Dzięki temu, że tworzą się oddolnie i spontanicznie jako pierwsze ujawniają, a także reagują na autentyczne problemy społeczne. Pozostając niezależnymi od państwa stanowią rzeczywistą siłę opiniotwórczą społeczeństwa demokratycznego. Działalność różnego rodzaju związków, fundacji i stowarzyszeń polega głównie na wsparciu, samopomocy i rozwijaniu współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi placówkami. Jest to najtańsza forma działalności, więc przez to godna wspierania i dofinansowania. Przed organizacjami pozarządowymi istnieje duża możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy unijnych.

Organizacje pozarządowe są ważnym partnerem w zakresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie ciechanowskim i Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. Członkowie organizacji wchodzi w skład różnych społecznych komisji m.in. Komisji ds. opiniowania wniosków w sprawie dofinansowania likwidacji barier funkcjonalnych i Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Organizacje chętnie włączają się w nurt życia społecznego powiatu. Diagnozują sytuację warunków życiowych różnych środowisk społecznych i starają się współuczestniczyć w zapobieganiu oraz ograniczaniu negatywnych skutków powstałych w wyniku ubóstwa, niepełnosprawności, bezradności życiowej, bezrobocia.

W powiecie ciechanowskim, głównie w Ciechanowie, jak w soczewce widać jakość i siłę różnego rodzaju organizacji społecznych. Istnieją organizacje, których działalność statutowa w istotny sposób wpływa na poprawę losu zrzeszonych.

Organizacje poprzez osobiste zaangażowanie swoich działaczy rozszerzają ofertę swoich usług dla lokalnej społeczności. Pomagają w rozwiązywaniu życiowych i materialnych problemów licznych rodzin.

Niektóre z nich są partnerem Fundacji Bank Żywności i wspomagają potrzebujących w produkty żywnościowe. Dużą popularnością wśród mieszkańców powiatu cieszy się zbiórka i dystrybucja odzieży używanej. Polski Czerwony Krzyż prowadzi jadłodajnię dla bezdomnych i najuboższych rodzin. Wymienione wsparcie oferowane przez organizacje doskonale uzupełnia pomoc instytucjonalną. Typowym przykładem takiej pomocy są działania Polskiego Czerwonego Krzyża i Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Pierwsza organizacja wspiera osoby dorosłe i dzieci. Prowadzi również świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci. Natomiast druga organizacja oferuje wszechstronne wsparcie dla dzieci i ich rodzin. Dzieci niepełnosprawne otacza profesjonalną opieką w Ośrodku Rehabilitacyjno-Opiekuńczym. Działania na rzecz dzieci i młodzieży ułatwia również współpraca ze Związkiem Harcerstwa Polskiego.

Szczególnie cenna dla samorządu powiatowego jest współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Działalność takich organizacji pozwala dotrzeć do dużego grona osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Organizacje skupiają często same osoby niepełnosprawne i ich rodziny, dlatego też nikt nie zna lepiej potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych jak oni sami. Współpracy z tymi organizacjami jest poświęcony VII rozdział Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w powiecie ciechanowskim w latach 2004 – 2007.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie są zapraszani na różne spotkania ciechanowskich organizacji. Na takich spotkaniach dowiadujemy się o życiowych utrudnieniach i problemach ich członków. Rozmawiamy z zebranymi. Jeśli są to osoby niepełnosprawne często ich rodzinom lub opiekunom udzielamy informacji o formach pomocy ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zapraszamy do siedziby PCPR, pomagamy wypełniać różne wnioski. Takie spotkania są dla nas ważnym doświadczeniem. Większość organizacji działa wyłącznie społecznie. Wspierają się pracą wolontariuszy. Powstały z inicjatywy ludzi, którzy dostrzegli potrzebę ich istnienia. Poznając dokładnie specyfikę organizacji możemy wydawać im różne opinie i rekomendacje dla tworzonych przez nie programów i projektów konkursowych. Poprzez uczestnictwo w konkursach organizacje pozyskują środki finansowe na swoją statutową działalność. Ciechanowskie organizacje z powodzeniem aktywnie uczestniczą w ogłaszanych

przez różne organy administracyjne konkursach. Od lat stałym problemem dla organizacji, które mają własne siedziby i zatrudniają fachowców jest brak środków na pokrycie kosztów stałych, a więc na opłaty za energię elektryczną, wodę, czynsz, wynagrodzenie dla specjalistów.

Aktualnie posiadamy bazę 24 organizacji pozarządowych (Załącznik Nr 13). Jesteśmy w stałym kontakcie z przedstawicielami najbardziej aktywnych zarządów 17 organizacji. Dotychczasową współpracę z organizacjami oceniamy pozytywnie. Jednak jest jeszcze wiele do zrobienia w powiecie ciechanowskim w tym obszarze. Nie wszystkie organizacje z naszej bazy, pomimo zaproszeń uczestniczą w corocznym Powiatowym Forum Organizacji. Postaramy się pozyskać zaufanie pozostałych organizacji, działających w zakresie pomocy społecznej. Już dziś widzimy, że będzie to długotrwały proces. Zachowania społeczne zmieniają się wolniej niż przepisy prawa.

Wszystkie ciechanowskie organizacje mają siedzibę w mieście Ciechanów i tworzone były w większości przez mieszkańców miasta. Członkami wielu organizacji są wprawdzie również mieszkańcy z pozostałych gmin, ale zdecydowanie lepiej byłoby gdyby organizacje tworzone lokalnie. Z inicjatywy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opinogórze, grupa kobiet, matek dzieci niepełnosprawnych z terenu gminy jest na etapie tworzenia własnej organizacji. Kobiety będą działać w imieniu swoich dzieci i na rzecz swoich dzieci. Utworzenie takiej organizacji będzie dużym sukcesem gminy. Mamy nadzieję, że podobne próby zostaną podjęte w innych gminach.

Część III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM

1. Wizja i cele strategiczne.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Ciechanowskim została określona na podstawie analizy sytuacji społecznej w powiecie, wyłonienia obszarów problemowych, a następnie poddania ich weryfikacji przy współpracy partnerów społecznych.

Cele strategii winne być zrealizowane do 2016 roku, a jako główny stawia się dziecko, rodzinę oraz problemy osób niepełnosprawnych.

Wynikiem działań powinno stać się stworzenie zintegrowanego wsparcia dla rodzin zastępczych i biologicznych oraz usprawnienie opieki nad dzieckiem w taki sposób, by nie zaistniała konieczność umieszczania dzieci w placówkach. Placówki powinny stanowić jednak wsparcie dla rodziny i dziecka. Ważnym wynikiem prac ma być skuteczna pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych oraz przeciwdziałanie zjawiskom marginalizacji. Należy dążyć także do stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych obejmującego wielofunkcyjność udzielanej pomocy.

Jednym z głównych zadań będzie więc podejmowanie takich działań, by pomoc społeczna powiatu ciechanowskiego była sprawnym i skutecznym systemem wsparcia rodziny oraz dziecka, a także osób niepełnosprawnych i potrzebujących pomocy, co w konsekwencji ma doprowadzić do zaistnienia pomocy społecznej jako ważnego elementu całego systemu wsparcia społecznego mieszkańców powiatu ciechanowskiego. Ważnym elementem jest zaspokojenie potrzeb socjalnych mieszkańców powiatu ze szczególnym uwzględnieniem grup ryzyka. Istotne jest także wypracowanie postawy tolerancji wobec marginalizowanych grup społecznych, związanych ściśle z faktem, iż osoby korzystające z pomocy społecznej są często spychane poza margines tzw. „normalnego życia”, izolowane od reszty społeczeństwa.

Wizją działań strategicznych jest modyfikacja systemu pomocy społecznej. Mając na uwadze stworzenie spójnego, zintegrowanego, skutecznego systemu wsparcia, niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia nowych rozwiązań wspomagających, do rozwoju szeroko rozumianej pracy socjalnej oraz aktywizacji środowiska lokalnego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej swoją pozycję będzie wyznaczać z jednej strony przy realizacji podstawowych zadań ustawowych, z drugiej strony zaś poprzez koordynowanie działań podmiotów współtworzących system społecznego wsparcia, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych. Działania pomocy społecznej w powiecie ciechanowskim powinny być ukierunkowane na rozwiązywanie najbardziej dotkliwych problemów społecznych, na przeciwdziałanie negatywnym i dotkliwym zjawiskom, na zwalczanie wykluczenia społecznego.

W oparciu o diagnozę problemów społecznych sformułowano 6 głównych celów strategicznych odnoszących się do kwestii społecznych grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1. Wielokierunkowy system wspierania rodziny w kryzysie.
2. Zintegrowany i kompleksowy system wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
3. Organizacje pozarządowe partnerem w rozwiązywaniu problemów społecznych.
4. Aktywizacja środowiska seniorów.
5. Rozwijanie i doskonalenie metod współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z instytucjami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów społecznych.
6. Promowanie działań pomocowych, uświadamianie problemów społecznych ogółowi społeczeństwa oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej.

2. Działania podejmowane w powiecie w latach 2006-2016 w celu rozwiązywania problemów, łagodzenia skutków poszczególnych problemów.

2.1. Wielokierunkowy system wspierania rodziny w kryzysie.

Diagnoza problemów społecznych powiatu ciechanowskiego wykazała, że pomimo działań wielu instytucji i organizacji zajmujących się wspieraniem rodzin i dzieci, zakres udzielanej pomocy jest niewystarczający. Zjawisko bezradności rodziców wobec problemów dzieci, przemoc w rodzinie, ubóstwo powodują konieczność obejmowania rodziny nie tylko kompleksową pomocą i wsparciem, ale przede wszystkim zapobiegania zjawiskom negatywnym. Wielokierunkowe wsparcie rodziny to działanie mające na celu poprawę funkcjonowania rodziny, szczególnie dziecka w tej rodzinie, wpływanie na polepszenie więzi międzyludzkich, kształtowanie prawidłowych więzi rodzinnych, działania profilaktyczne zmierzające do zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.

Proponowane działania to:

- monitorowanie sytuacji i problemów rodzin w powiecie,
- profilaktyka zmierzająca do zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- organizowanie pomocy rodzinom wymagającym wsparcia poprzez prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego i pedagogicznego),
- działania ukierunkowane na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej lub na szybki powrót do rodziny poprzez pracę z rodziną i dzieckiem,
- propagowanie zastępczego rodzicielstwa jako skutecznego sposobu zapewnienia opieki i wychowania dzieciom pozbawionym oparcia w rodzinie naturalnej poprzez pozyskiwanie rodzin zastępczych nie spokrewnionych z dzieckiem oraz tworzenie sieci rodzin zawodowych i tworzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych,
- tworzenie mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze w celu usamodzielnienia życiowego,
- udzielanie wsparcia ofiarom przemocy oraz pomoc w normalizacji sytuacji życiowej poprzez utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, działalności profilaktycznej i ambulatoryjnej, tj. poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, psychoterapii, mediacji, konsultacji psychiatrycznych i neurologicznych oraz prowadzenia grup wsparcia, samopomocy oraz grup terapeutycznych,

- usprawnienie przepływu informacji o formach wspierania rodzin.

Realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wielofunkcyjna w Gołotczyźnie, Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich, Prokuratura Rejonowa w Ciechanowie, Komenda Powiatowa Policji, organizacje pozarządowe, instytucje działające w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.

Czas realizacji: praca ciągła 2006-2016.

2.2. Zintegrowany i kompleksowy system wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Specyfika potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych wymaga inicjowania i realizowania wielu działań, które nie tylko chronią tę grupę społeczną przed bezradnością ale stwarzają jej warunki rozwoju, motywują do aktywności i zaradności. Edukacja, rehabilitacja oraz prawo do zatrudnienia to podstawowe standardy zapewniające równoprawne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Proponowane działania to:

- umożliwienie osobom niepełnosprawnym swobodnego dostępu do informacji o ich prawach i uprawnieniach,
- tworzenie i wyposażanie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- szkolenie osób niepełnosprawnych celem podwyższenia, nabycia nowych kwalifikacji,
- likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- likwidacja barier transportowych,
- wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny,
- organizowanie poradnictwa dla osób niepełnosprawnych, tworzenie grup wsparcia, grup samopomocowych,
- podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym i interwencyjnym w zakresie promocji zdrowia psychicznego i integracji osób niepełnosprawnych,

- rozwijanie sieci oparcia społecznego w celu minimalizowania skutków niepełnosprawności i przeciwdziałania instytucjonalizacji osób niepełnosprawnych,
- zapewnianie pomocy i opieki usługowej w środowisku osób niepełnosprawnych,
- rozwój wolontariatu.

Realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, instytucje i organizacje pozarządowe działające w obszarze niepełnosprawności.

Czas realizacji: praca ciągła lata 2006-2016.

2.3. Organizacje pozarządowe partnerem w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Pobudzanie społecznej aktywności, inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, grup i środowisk społecznych, jak również współpraca z organizacjami społecznymi, pozarządowymi to jedno z zadań pomocy społecznej.

Działania wielu organizacji skupiają się na rozwiązywaniu różnorodnych problemów oraz na podejmowaniu konkretnych działań.

Nadal jednak część organizacji nie prowadzi diagnozy problemów społecznych i potrzeb środowiska, ogranicza się do pomocy i wsparcia wąskich grup społecznych (swoich członków). Organizacje współpracują z samorządem terytorialnym oraz jednostkami pomocy społecznej, natomiast sporadycznie, bądź w ogóle nie współpracują między sobą. Należy dążyć do stworzenia spójnego systemu współpracy sektora publicznego z organizacjami pozarządowymi. To właśnie organizacje pozarządowe mogą być prężnym partnerem w rozwiązywaniu problemów społecznych. Partnerstwo i współdziałanie powinny polegać na włączaniu organizacji pozarządowych w proces diagnozowania potrzeb społecznych, wspólnym planowaniu kierunku zaspokajania tych potrzeb oraz konkretnym współdziałaniu w realizacji zadań na rzecz osoby i rodziny wymagającej pomocy i wsparcia. Stworzenie zintegrowanego systemu pozwoli zwiększyć efektywność działań poszczególnych instytucji.

Proponowane działania:

- zlecenie realizacji zadań poprzez poszerzanie i wspieranie w ich realizacji,
- koordynacja programów na rzecz społeczności lokalnej,

- systematyczna aktualizacja bazy danych o organizacjach pozarządowych oraz systemach informacji,
- inicjowanie szkoleń na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej,
- inicjowanie różnych koalicji, szkoleń, konferencji w celu sygnalizowania i rozwiązywania określonych problemów społecznych,
- szeroka i wielopłaszczyznowa współpraca z organizacjami działającymi w sferze pomocy społecznej celem wymiany doświadczeń, opracowywanie wspólnych programów i projektów, organizowanie wspólnych przedsięwzięć pomocowych,
- inspirowanie organizacji do prowadzenia różnorodnych programów wsparcia,
- włączanie organizacji do tworzenia nowych projektów partnerskich, będących odzwierciedleniem potrzeb społecznych,
- promowanie lokalnych inicjatyw w zakresie powstawania organizacji pozarządowych,
- wspieranie organizacji w pozyskiwaniu środków, między innymi z Unii Europejskiej.

Realizator: PCPR, Starostwo Powiatowe (odpowiednie wydziały), ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe.

Czas realizacji: praca ciągła lata 2006-2016.

2.4. Aktywizacja środowiska seniorów

Populacja osób starszych jest coraz większa i ma tendencję rosnącą. Znaczny odsetek tych osób posiada niskie dochody, żyje w niedostatku. Część osób choruje. Jeszcze inni z powodu osamotnienia, depresji spowodowanej opuszczeniem rynku pracy bądź osób najbliższych czują się odizolowani od społeczności lokalnej. Zachodzi konieczność rozwijania nowych struktur i działań pomocowych na rzecz osób w starszym wieku. Stereotyp człowieka powoduje degradację społeczną osób starszych. Istotne jest stworzenie działań umożliwiających osobom starszym i ich rodzinom korzystanie z usług opiekuńczych i różnych form wsparcia.

Proponowane działania:

- rozeznanie potrzeb seniorów powiatu ciechanowskiego,
- monitorowanie zjawisk wykluczenia i marginalizacji osób starszych,

- aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym poprzez włączanie seniorów w działalność placówek pomocowych oraz w działalność wolontariacką,
- wspieranie inicjatyw starszych, pomoc w samoorganizacji różnorodnych działań na rzecz własnego środowiska,
- inicjowanie powstawania grup wsparcia, grup samopomocowych, pomocy sąsiedzkiej,
- rozwijanie sieci ośrodków wsparcia w celu przeciwdziałania izolacji osób starszych,
- podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy,
- rozwijanie systemu wspierania rodzin poprzez świadczenia opiekuńcze oraz wielospecjalistyczne usługi dla osób starszych w miejscu zamieszkania.

Realizator: ośrodki pomocy społecznej przy współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, domy pomocy społecznej, organizacje pozarządowe.

Czas realizacji: praca ciągła lata 2006-2016.

2.5. Rozwijanie i doskonalenie metod współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z instytucjami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów społecznych.

Współpraca to kluczowe pojęcie w polityce społecznej, dlatego działania na terenie powiatu należy prowadzić w ścisłej współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, które mają najlepsze rozeznanie w sytuacji rodzin, ale także z innymi instytucjami zajmującymi się problemami pomocy społecznej.

Proponowane działania:

- organizowanie wspólnych roboczych spotkań i narad celem doskonalenia metod współpracy,
- poszerzenie współpracy z powiatowymi centrami pomocy rodzinie celem poszerzenia oferty usług socjalnych dla mieszkańców naszego powiatu i oferowanie naszych usług mieszkańcom innych powiatów,
- inicjowanie różnych szkoleń, konferencji, porozumień współpracy w celu sygnalizowania rozwiązywania określonych problemów społecznych,
- koordynacja działań związanych ze szkoleniem i doskonaleniem zawodowym kadr pomoc społecznej z terenu powiatu,

- doradztwo metodyczne dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- podejmowanie wspólnych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wielofunkcyjna w Gołotczyźnie, Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich, Prokuratura Rejonowa w Ciechanowie, Komenda Powiatowa Policji, organizacje pozarządowe, instytucje działające w obszarze pomocy dziecku i rodzinie

Czas realizacji: praca ciągła lata 2006-2016.

2.6. Promowanie działań pomocowych, uświadamianie problemów społecznych ogółowi społeczeństwa oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej.

Niewątpliwie ważnym zadaniem jest aktywizowanie środowisk lokalnych do tworzenia środowiskowego systemu wsparcia dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Temu zadaniu służyć powinny działania mające na celu uświadomienie problemów społecznych w środowiskach lokalnych.

Proponowane działania:

- inicjowanie spotkań na temat problemów społecznych,
- inicjowanie różnych koalicji, szkoleń, konferencji w celu sygnalizowania określonych problemów społecznych,
- szeroka i wielopłaszczyznowa współpraca z organizacjami działającymi w sferze pomocy społecznej celem wymiany doświadczeń, opracowywanie wspólnych programów i projektów, organizowanie wspólnych przedsięwzięć pomocowych,
- udzielanie wywiadów w lokalnych mediach dot. problemów pomocy społecznej ,
- prezentacje prasowe dot. wybranych grup i problemów społecznych,
- inicjowanie akcji pomocowych,
- informowanie o niekonwencjonalnych formach pomocy,
- nawiązywanie kontaktów krajowych w celu wymiany informacji o problemach społecznych i systemach pomocy.

Realizator: ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, domy pomocy społecznej, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Gołotczyźnie, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Ciechanowie i organizacje pozarządowe.

Czas realizacji: praca ciągła lata 2006-2016.

Podsumowanie i wnioski

Głównym założeniem do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych było wskazanie najważniejszych problemów społecznych w powiecie ciechanowskim oraz określenie kierunków działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów. Pozwoliła ona uściślić i uszczegółwić problematykę oraz określić kluczowe obszary wymagające podjęcia działań interwencyjnych.

Strategia tworzy ramy i wytyczne funkcjonowania pomocy społecznej w powiecie w latach 2006 – 2016, określa zadania priorytetowe w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych, wskazuje kierunki działania dla polityki społecznej.

Przyjęte cele stanowią podstawę, wokół której winna koncentrować się cała działalność zarówno jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, jak i innych instytucji i organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej.

Realizacja celów szczegółowych będzie więc możliwa przy współdziałaniu wszystkich podmiotów działających na rzecz osób i rodzin potrzebujących pomocy.

Diagnoza problemów społecznych wskazała na „palące” problemy w sferze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności, bezrobocia, sytuacji ludzi starszych do rozwiązania, przy partnerskim współdziałaniu z organizacjami pozarządowymi.

Strategia jest dokumentem otwartym, który na bieżąco będzie realizowany programami i projektami rozwiązań najważniejszych kwestii społecznych w powiecie, takimi jak, między innymi opracowany przez:

- Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie – Program w zakresie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu ciechanowskiego na lata 2007 – 2013.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Lokalny program budowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w powiecie ciechanowskim na lata 2006 – 2008, którego realizacja powinna sprzyjać doskonaleniu metod opieki nad dzieckiem i rodziną.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2004 – 2007, mający na celu aktywizację środowiska osób niepełnosprawnych.

Strategia jest dokumentem programowym określającym wskazanie dla lokalnej polityki, którego założeniem jest przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu.

Ma on doprowadzić do poprawy jakości i efektywności istniejących systemów pomocy oraz tworzenia uzupełniających systemów wsparcia.

Podstawą skutecznego i efektywnego rozwiązywania problemów społecznych, a więc warunkiem realizacji celu generalnego Strategii jest jej wdrożenie oraz systematyczna analiza osiąganych efektów w ścisłym współdziałaniu z gminami powiatu ciechanowskiego.

Opracowali:

Zaakceptowała:

Pracownicy PCPR i Zespołu

Ciechanów, lipiec 2006 r.

Załączniki

Tabele

1. Rodziny i osoby w powiecie ciechanowskim objęte pomocą w 2005 r.
2. Ogół rodzin według NSP 2002 oraz rodziny objęte pomocą społeczną w powiecie ciechanowskim w 2002 r.
3. Rodziny z dziećmi w powiecie ciechanowskim objęte pomocą w różnej formie w 2005 r.
4. Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu ubóstwa w powiecie ciechanowskim w 2005 r.
5. Rodziny i osoby w powiecie ciechanowskim objęte pomocą z powodu bezrobocia w 2005 r.
6. Rodziny i osoby w powiecie ciechanowskim objęte pomocą z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby w 2005 r.
7. Rodziny i osoby w powiecie ciechanowskim objęte pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w 2005 r.
8. Rodziny wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci) i osoby w tych rodzinach w powiecie ciechanowskim objęte pomocą społeczną w różnej formie w 2005 r.
9. Rodziny niepełne i osoby w tych rodzinach w powiecie ciechanowskim objęte pomocą społeczną w różnej formie w 2005 r.
10. Rodziny emerytów i rencistów i osób w tych rodzinach w powiecie ciechanowskim objęte pomocą społeczną w różnej formie w 2005 r.
11. Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu alkoholizmu w powiecie ciechanowskim w 2005 r.
12. Rodziny i osoby objęte pracą socjalną w powiecie ciechanowskim w 2005 r.
13. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu ciechanowskiego.

Załącznik Nr 1

Rodziny i osoby objęte pomocą społeczną w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego w 2005 r.

Gmina	Liczba ludności ogółem	Objęci pomocą społeczną		
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Udział objętych pomocą %
1.	2.	3.	4.	5.
M. Ciechanów	45.947	1.090	3.144	6,8
MiG Glinojec	7.948	359	1.334	16,8
G. Ciechanów	5.937	298	1.286	21,7
G. Gołymin	4.022	174	615	15,3
G. Grudusk	3.893	145	594	15,3
G. Ojrzeń	4.405	260	892	20,2
G. Opinogóra	5.990	238	909	15,2
G. Regimin	4.955	194	703	14,2
G. Sońsk	8.056	259	991	12,3
Powiat ogółem	91.153	3.017	10.468	11,5

Załącznik Nr 2

Liczba rodzin według NSP 2002 oraz rodziny objętych pomocą społeczną w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego w 2002 r.

Gmina	Liczba rodzin wg NSP 2002	Liczba rodzin objętych pomocą w 2002 r.	Udział rodzin objętych pomocą do ogółu rodzin
M. Ciechanów	13.221	1.886	14,3
MiG Glinojec	2.160	451	20,9
G. Ciechanów	1.556	433	27,8
G. Gołymin	1.048	213	20,3
G. Grudusk	1.077	223	20,7
G. Ojrzeń	1.166	330	28,3
G. Opinogóra	1.611	259	16,1
G. Regimin	1.337	312	23,3
G. Sońsk	2.139	351	16,4
Powiat ogółem	25.315	4.458	17,6

Załącznik Nr 3

Rodziny z dziećmi oraz osoby w tych rodzinach objęte pomocą społeczną w różnej formie w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego w 2005 r. i udział tych rodzin i osób do ogółu rodzin objętych pomocą.

Gminy	Rodziny objęte pomocą ogółem		Rodziny z dziećmi objęte pomocą		Udział rodzin z dziećmi i osób w tych rodzinach do ogółu rodzin objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	1.358	3.872	723	2.902	53,2	74,9
MiG. Gliniojeck	409	1520	268	1.001	65,5	65,9
G. Ciechanów	397	1501	283	1.275	71,3	84,9
G. Gołymin	214	817	160	781	74,8	95,6
G. Grudusk	166	675	128	558	77,1	87,1
G. Ojrzeń	317	989	258	906	81,4	91,6
G. Opinogóra	239	914	167	768	69,9	84,0
G. Regimin	280	1.050	183	848	65,4	80,8
G. Sońsk	327	1.227	237	1.146	72,5	93,4
Powiat ogółem	3.707	12.565	2.407	10.185	64,9	81,1

Załącznik Nr 4

Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu ubóstwa w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego 2005 r.

Gminy	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: rodziny i osoby objęte pomocą z powodu ubóstwa		Udział rodzin i osób objętych pomocą z tego powodu o ogółu rodzin i osób objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	1.090	3.144	914	2.854	83,9	90,8
MiG. Glinojec	359	1.334	304	1.167	84,7	87,5
G. Ciechanów	298	1.286	243	897	81,5	69,8
G. Gołymín	174	615	35	158	20,1	25,7
G. Grudusk	145	594	25	94	17,2	15,8
G. Ojrzeń	260	892	34	117	13,1	13,1
G. Opinogóra	238	909	209	812	87,8	89,3
G. Regimin	194	703	27	126	13,9	17,9
G. Sońsk	259	991	239	921	92,3	92,9
Powiat ogółem	3.017	10.468	2.030	7.146	67,3	68,3

Załącznik Nr 5

Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego w 2005 r.

Gminy	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: rodziny i osoby objęte pomocą z powodu bezrobocia		Udział rodzin i osób objętych pomocą z tego powodu do ogółu objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	1.090	3.144	882	2.551	80,9	81,1
MiG. Głinojeck	359	1.334	220	852	61,3	63,9
G. Ciechanów	298	1.286	269	911	90,3	70,8
G. Gołymin	174	615	92	432	52,9	70,2
G. Grudusk	145	594	72	274	49,7	46,1
G. Ojrzeń	260	892	56	164	21,5	18,4
G. Opinogóra	238	909	174	694	73,1	76,3
G. Regimin	194	703	149	538	76,8	76,5
G. Sońsk	259	991	154	579	59,5	58,4
Powiat ogółem	3.017	10.468	2.068	6.995	68,5	68,8

Załącznik Nr 6

Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego w 2005 r.

Gminy	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby (n. i d. ch.)		Udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu (n. i d. ch.) do ogółu rodzin i osób objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	1.090	3.144	845	1.830	77,5	58,2
MiG. Glinojec	359	1.334	152	438	42,3	32,8
G. Ciechanów	298	1.286	85	279	28,5	21,7
G. Gołymin	174	615	21	137	12,1	22,3
G. Grudusk	145	594	70	266	48,3	44,8
G. Ojrzeń	260	892	102	548	39,2	61,4
G. Opinogóra	238	909	110	409	46,2	45,0
G. Regimin	194	703	34	63	17,5	9,0
G. Sońsk	259	991	97	437	37,5	44,1
Powiat ogółem	3.017	10.468	1.516	4.407	50,2	42,1

Załącznik Nr 7

Rodziny i osoby objęte pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego w 2005 r.

Gminy	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: rodziny i osoby objęte pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuń.-wychowawczych		Udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu bezradności do ogółu rodzin i osób objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	1.090	3.144	284	957	26,1	30,4
MiG. Glinojec	359	1.334	145	692	40,4	51,9
G. Ciechanów	298	1.286	74	301	24,8	23,4
G. Gołymin	174	615	45	274	25,9	44,6
G. Grudusk	145	594	18	68	12,4	11,4
G. Ojrzeń	260	892	51	308	19,6	34,5
G. Opinogóra	238	909	35	167	14,7	18,4
G. Regimin	194	703	112	394	57,7	56,0
G. Sońsk	259	991	75	314	29,0	31,7
Powiat ogółem	3.017	10.468	839	3.475	27,8	33,2

Załącznik Nr 8

Rodziny wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci) i osoby w tych rodzinach w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego objęte pomocą społeczną w różnej formie w 2005 r.

Gminy	Rodziny z dziećmi objęte pomocą		Rodziny z 3 i więcej dziećmi objęte pomocą		Udział rodzin z 3 i więcej dziećmi i osób w tych rodzinach do rodzin z dziećmi objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	723	2.902	217	1269	30,0	43,7
MiG. Głinojeck	268	1.001	114	656	42,5	65,5
G. Ciechanów	283	1.275	132	761	46,6	60,0
G. Gołymin	160	781	88	506	55,0	64,8
G. Grudusk	128	558	81	434	63,3	77,8
G. Ojrzeń	258	906	138	651	53,5	71,9
G. Opinogóra	167	768	53	318	31,7	41,4
G. Regimin	183	848	93	527	50,8	62,1
G. Sońsk	237	1.146	121	759	51,1	61,9
Powiat ogółem	2.407	10.185	1.037	5.881	43,1	57,7

Załącznik Nr 9

Rodziny niepełne i osoby w tych rodzinach w powiecie ciechanowskim objęte pomocą społeczną w różnej formie w 2005 r.

Gminy	Rodziny objęte pomocą ogółem		Rodziny niepełne i osoby w tych rodzinach objęte pomocą		Udział rodzin niepełnych i osób w tych rodzinach objętych pomocą	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	1.090	3.144	283	962	20,8	24,8
MiG. Głinojeck	359	1.334	83	286	20,3	18,8
G. Ciechanów	298	1.286	31	123	7,8	9,6
G. Gołymin	174	615	7	25	3,3	3,1
G. Grudusk	145	594	21	71	12,7	12,7
G. Ojrzeń	260	892	22	66	8,5	7,2
G. Opinogóra	238	909	36	125	15,1	13,7
G. Regimin	194	703	47	136	16,8	13,0
G. Sońsk	259	991	39	141	11,9	11,5
Powiat ogółem	3.707	12.565	569	1.935	15,3	15,4

Załącznik Nr 10

Rodziny emerytów i rencistów w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego objęte pomocą społeczną w różnej formie w 2005 r.

Gmina	Rodziny objęte pomocą ogółem		Rodziny emerytów i rencistów		Udział rodzin emerytów i rencistów i osób w tych rodzinach	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	1.090	3.144	161	334	11,9	8,6
MiG. Głinojeck	359	1.334	79	242	19,3	15,9
G. Ciechanów	298	1.286	44	94	11,1	6,3
G. Gołymin	174	615	16	48	7,5	5,9
G. Grudusk	145	594	17	46	10,2	6,8
G. Ojrzeń	260	892	12	27	3,8	8,5
G. Opinogóra	238	909	48	157	20,1	17,2
G. Regimin	194	703	63	131	22,5	12,5
G. Sońsk	259	991	45	128	13,8	10,4
Powiat ogółem	3.707	12.565	485	1.201	13,1	9,6

Załącznik Nr 11

Rodziny i osoby w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego objęte pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w 2005 r.

Gmina	Rodziny i osoby objęte pomocą		w tym: rodziny i osoby objęte pomocą z powodu alkoholizmu		Udział rodzin i osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	% rodzin	% osób
M. Ciechanów	1.090	3.144	91	289	8,3	9,2
MiG. Głinojeck	359	1.334	29	93	8,1	7,0
G. Ciechanów	298	1.286	39	202	13,1	15,7
G. Gołymin	174	615	10	61	5,7	9,9
G. Grudusk	145	594	15	54	10,3	9,1
G. Ojrzeń	260	892	24	85	9,2	9,5
G. Opinogóra	238	909	24	107	10,1	11,8
G. Regimin	194	703	6	19	3,1	2,7
G. Sońsk	259	991	20	46	7,7	4,6
Powiat ogółem	3.017	10.468	258	956	8,6	9,1

Załącznik Nr 12

Liczba pracowników socjalnych oraz rodziny i osoby w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego objętych pracą socjalną w 2005 r.

Gminy	Pomoc udzielna w postaci pracy socjalnej ogółem		Wyłącznie praca socjalna		Liczba pracowników socjalny	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób		
M. Ciechanów	962	2.983	268	728	20	2..297
MiG. Glinojec	190	720	50	186	4	1.987
G. Ciechanów	143	598	99	215	2	2.969
G. Gołymín	70	280	40	202	2	2.011
G. Grudusk	43	165	21	81	2	1.947
G. Ojrzeń	77	269	57	97	2	2.203
G. Opinogóra	49	225	1	5	3	1.997
G. Regimin	102	406	86	347	2	2.478
G. Sońsk	105	406	68	236	3	2.685
Powiat ogółem	1.741	6.052	690	2.097	40	2.279

Załącznik Nr 13

Wykaz organizacji pozarządowych działających w powiecie ciechanowskim

Lp.	Nazwa organizacji	Przedstawiciele + adres zam.
1.	Towarzystwo Walki z Kalectem Oddział Terenowy w Ciechanowie ul. Batalionów Chłopskich 12 06-400 Ciechanów	Hanna Margas prezes
2.	Polski Związek Niewidomych Zarząd Koła Okręgu w Ciechanowie ul. Niechodzka 14 06-400 Ciechanów tel. 673-63-66 czwartek 9-13	Barbara Wojciechowska, <i>przewodnicz.</i>
3.	Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Sklerosis Multiplex Oddział w Ciechanowie Biuro: DPS Kombatant w Ciechanowie ul. Batalionów Chłopskich 12 czyn. Wt-cz. 15.30 – 16.30 tel. 673 57 12	Dariusz Węclawski przewodniczący
4.	Ciechanowskie Stowarzyszenie dla Niepełnosprawnych ul. 17 stycznia 37 06 – 400 Ciechanów tel. 672 67 33	Zbigniew Sawulski prezes
5.	Stowarzyszenie <i>Pomocna Dłoń</i> 06 – 400 Ciechanów ul. Strażacka 7B tel. 673 64 10	Lucyna Cieślukiewicz prezes
6.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Oddziału w Ciechanowie ul. Powstańców Warszawskich 7 a 06 – 400 Ciechanów tel. 672 40 14	Jadwiga Paprocka prezes
7.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Ciechanowie ul. Rzeczkowska 8 Ciechanów Tel. 672 49 91 Pn,wt,piątek 9-13	Zofia Kęszczyk przewodnicząca
8.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków w Ciechanowie Poradnia Diabetologiczna przy Wojewódzkim Szpitalu ul. Powstańców Wlkp. 7 a	Jacek Maliszewski prezes. 600954190 ul. Kilińskiego 7/48

9.	Ciechanowskie Stowarzyszenie Kobiet po Mastektomii, ich Rodzin i Przyjaciół Amazonka w Ciechanowie ul. Powstańców Wlkp. 4 (szpital) 06-400 Ciechanów Oddział Onkologiczny W S Sz	Ewa Rutkiewicz prezes
10.	Fundacja Pomocy Dzieciom Młodzieży i Dorosłym Niepełnosprawnym Być Jak Inni Ciechanów, Niechodzka 14	Katarzyna Kowalska Prezes
11.	Koło Pomocy Dzieciom z Autyzmem w Ciechanowie Przy TPD ul. Powstańców Warszawskich 7 a 06-400 Ciechanów	Ewa Buraczewska
12.	Stowarzyszenie Sportowe dla osób Upośledzonych Umysłowo <i>Sprawni Razem</i> w Ciechanowie przy Szkole Podst nr 3 ul. Powstańców Wlkp. 1 06-400 Ciechanów Tel. 672 48 22	Dariusz Mosakowski prezes
13.	Katolickie Stowarzyszenie <i>Civitas Cristiana</i> w Ciechanowie ul. Bema 5 06 – 400 Ciechanów 023 673 65 15 fax 673 67 30	Maria Pszczółowska Plichta przewod.
14.	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynności w Ciechanowie ul. Sienkiewicza 33A 06 – 400 Ciechanów 0-23 672 97 49	Małgorzata Bartczak
15.	Stacja Opieki Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego <i>Caritas</i> w Ciechanowie ul. Augustiańska 1 06-400 Ciechanów	
16.	Uczniowski Klub Sportowy <i>Olimp</i> w Ciechanowie ul. Sienkiewicza 13 w Ciechanowie przy Specjalnym Ośrodku Szkolno- Wychowawczym	Jadwiga Chrzanowska prezes
17.	Szkolny Klub Sportowy Głuchych <i>ZRYW</i> w Gołotczyźnie ul. Bąkowskiej 17 06-420 Sońsk przy SOSW w Gołotczyźnie	Dariusz Stasieluk - przewodniczący
18.	Klub Młodzieży Pozytywnej Pozytyw Ul. Batalionów Chłopskich 19/47 06 – 400 Ciechanów	Łukasz Milewski prezes e-mail: www.pozytyw.com.pl

19.	Zarząd Okręgowy Związku Kombatantów Rzeczypospolitej i Byłych Więźniów Politycznych ul. 17 Stycznia 7 06 – 400 Ciechanów tel. 762 53 93	Wacław Szewczyk prezes
20.	Stowarzyszenie – Ciechanowskie Konsorcjum Zdrowia ul. Wojska Polskiego 79 a 06 – 400 Ciechanów tel. 672 24 95	
21.	Polski Czerwony Krzyż w Ciechanowie ul. Rzekkowska 11 06-400 Ciechanów	Bożena Podleńska
22	„Tacy Sami „ Szkoła Podstawowa Nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi w Ciechanowie ul. Czarnieckiego 40 06-400 Ciechanów Tel. 672 22 46	Janusz Kowalski
23	Związek Harcerstwa Polskiego w Ciechanowie siedziba tymczasowa : Szkoła Podstawowa nr. 5 w Ciechanowie, ul. Broniewskiego	Krzysztof Malinowski
24	Stowarzyszenie Rodzin „Serce Matki” 06-400 Ciechanów ul. Niechodzka 4 a	Agnieszka Brulewicz

MATERIAŁ ŹRÓDŁOWY:

1. Oddział Zamiejscowy US w Ciechanowie

- dane statystyczne dot. demografii – Roczniki Statystyczne Województwa Mazowieckiego, US w Warszawie;
- dane z NSP 2002 – Podstawowe informacje ze spisów powszechnych gminami, US w Warszawie, Warszawa 2003, Osoby Niepełnosprawne – Województwo mazowieckie, US w Warszawie, Warszawa 2004, Gospodarstwa domowe i rodziny – US w Warszawie, Warszawa 2003;
- prognoza demograficzna – Prognoza ludności Polski według województw na lata 1999 – 2030 – GUS Departament Badań Demograficznych, Warszawa 2000 oraz Wojewódzka prognoza demograficzna na lata 2003-2030, Informacje i Opracowania Statystyczne, Warszawa 2004;

2. Oddział Zamiejscowy Wydziału Spraw Społecznych MUW w Warszawie

(dane statystyczne za lata 2001-2005 z ośrodków pomocy społecznej – sprawozdanie roczne MPiPS)

- liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną,
- typy rodzin objętych pomocą społeczną,
- powody przyznania pomocy,
- typy rodzin objęte pomocą,
- pracownicy zatrudnieni w ośrodkach pomocy społecznej

3. Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu ciechanowskiego

Ankiety dot. wybranych problemów społecznych w gminach powiatu ciechanowskiego w 2005 r.

4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

- pracownicy zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej – sprawozdania roczne MPiPS za lata 2001-2005
- informacje z Placówki Opiekuńczo- Wychowawczej Wielofunkcyjnej w Gołotczyźnie – liczba miejsc i wychowanków,
- informacje z dps dotycząca mieszkańców domów pomocy społecznej – sprawozdania MPiPS roczne za lata 2001-2005.
- informacja działu zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych dot. rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu,

4. Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

Informacja o działalności Zespołu oraz liczbie wniosków i wydanych orzeczeń oraz legitymacji.

5. Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie

Informacja o sytuacji na lokalnym rynku pracy powiatu ciechanowskiego w latach 2001 – 2005.

6. Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie

Informacja na temat przemocy w rodzinie i patologii wśród dzieci i młodzieży.

7. Sąd Rejonowy w Ciechanowie

Informacja dot. nadzoru kuratorskiego oraz spraw nieletnich.